

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

ประสงค์ ชินศรี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

ประสงค์ ชินศรี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

THE BUDDHISM-RELIED INTEGRATION OF ADMINISTRATION OF THE CHILD DEVELOPMENT CENTERS IN THE LOCAL ADMINSTRATION AREA OF PHON SAI DISTRICT, ROL ET PROVINCE

PRASONG CHINSIR

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อสารนิพนธ์	:	**พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด**
ชื่อนักศึกษา	:	**ประสงค์ ชินศรี**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**ดร. พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

.....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรพล พรมกุล)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....

(ดร. พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า)

กรรมการ .....

(พระครูกิตติวราทร, ผศ. ดร.)

กรรมการ .....

(พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.)

กรรมการ .....

(พระครูปลัด สุริยะ ชวนปญฺโญ, ดร.)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Topic	:	The Buddhism-Relied Integration of Administration of the Child Development Centers in the local Administration Area of Phon Sai District, Roi Et Province
Student's Name	:	Prasong Chinsir
Degree Sought	:	Master of Political Science
Program	:	Buddhistic Local Government
Academic Year	:	2023
Advisor	:	Dr. Pornpimol Pochailar

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master Degree of Political Science. (Buddhistic Local Government)

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri)

Thematic Committee :
Chairman .....
(Asst. Prof. Dr. Suraphon Promgun)

Member (Advisor) .....
(Dr. Pornpimol Pochailar)

Member .....
(Phrakrukittiwarathorn, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Phrakhrusamu Silasak Sumato, Dr.)

Member .....
(Phrakhrupalad Suriya Chavanapanyo, Dr.)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	:	**พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด**
ชื่อนักศึกษา	:	**ประสงค์ ชินศรี**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**ดร. พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า**

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการนำพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากร โดยใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงปริมาณ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้นำชุมชน ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 316 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานได้แก่ ค่า t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

(ตามหลักพรหมวิหาร 4) 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3. ข้อเสนอแนะพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชน/มีความยินดีให้ผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้วยความเที่ยงธรรม ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กเล็กอย่างถ่องแท้และความจัดอบรมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความปลอดภัย ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีความเหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ครูควรออกเยี่ยมบ้านของเด็กเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ ครูควรได้อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ : พุทธบูรณาการ, การบริหารงาน, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

Thematic Topic	:	**The Buddism-Relied Integration of Administration of the Child Development in the Local Administration Area on Phon Sai District Roi Et Provincial**
Student's Name	:	**Prasong Chinsir**
Degree Sought	:	**Master of Political Science**
Program	:	**Buddhistic Local Government**
Anno Domini	:	**2023**
Advisor	:	**Dr. Pornpimol Pochailar**

The objectives of this research study were 1) to study the Buddism-Relied Integration of Administration of the Child Development in the Local Administration Area on Phon Sai District, Roi Et Provincial; 2) to compare Buddism-Relied Integration of Administration of the Child Development in the Local Administration Area on Phon Sai District, Roi Et Provincial, classified by gender, age, and education level; and 3) to study suggestions for Buddism-Relied Integration of Administration of the Child Development in the Local Administration Area on Phon Sai District, Roi Et Provincial. The population includes executives of local government organizations. local staff child care teacher Child Development Center Committee, community leaders, village headmen's assistants in the area of the local administrative organization, Phon Sai District, Roi Et Province, totaling 316 personnel. The sample group consisted of 175 personnle. The data collection tool used in this study was a questionnaire with 5-level Likert scale items, with content validity ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of .93 The statistical analysis used in this study included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test (One-Way ANOVA).

The results show that:

1) Integrated Buddhist Administration of Child Development Centers in Local Administrative Organization Areas, Phon Sai District, Roi Et Province Overall, it was at a high level. When considering each aspect in order of average from highest to lowest, it was found that the aspects with the highest average were building, place, environment and safety.

(According to Brahma Viharn 4), followed by the promotion of early childhood development networks. (according to Brahma Viharn). 2) The comparative results of the level of integrated Buddhist practices in the administration of child development centers in the area of local administrative organizations, Phon Sai District, Roi Et Province, classified by gender, age and education level. Overall, the difference was statistically significant at .05. 3) Buddhist integrated suggestions for the administration of the Child Development Center in the area of the local government organization, Phon Sai District, Roi Et Province, found that the local government organization opened the opportunity for the community / was pleased for the parents. Has been involved in the management of the child development center. Continuously evaluated with fairness. Administrators should have thorough knowledge and understanding of early childhood education management and regular personnel training. Local government organizations should improve and repair child development centers to be safe. Child development center classrooms should be well ventilated. are suitable and safe for children. Child development centers should provide education that encourages children to be able to help themselves appropriately with their age. physically, emotionally, mentally, socially, intellectually and morally, ethically Teachers should make regular visits to children's homes. Teachers should have seminars on early childhood development.

Keywords : The Buddism-Relied Integration, Administration, The Child Development in the Local Administration Area

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากหลายท่าน และสามารถดำเนินการศึกษาค้นคว้าได้เป็นผลสำเร็จผู้ทำวิจัยจึงขอขอบคุณมาณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัย พระเมธีวัชราภรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รองอธิการบดี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูกิตติวราทร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และ ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้ให้ความเมตตา ความรู้ คำแนะนำชี้แนะ และตรวจสอบแก้ไข ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.สุรพล พรมกุล ประธานกรรมการ สอบสารนิพนธ์และคณาจารย์สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ทุกท่านที่เป็นอาจารย์ประสิทธิ์ประสาทวิชา

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูสมุห์ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร., พระครูสีลสราธิคุณ, ดร. และนายประจักษ์ อุณาศรี ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งให้คำชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไขและปรับข้อความให้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ นายจิรศักดิ์ ศรีบุญลือ นายอำเภอโพนทราย ที่ให้ความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามในเขตอำเภอโพนทราย และประชาชนทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ประโยชน์และคุณค่าของสารนิพนธ์ ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นพุทธบูชาแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณบิดา คุณมารดา และพระอนุรักษ์ อภินนฺโท ที่เป็นกำลังใจในการเรียนและจัดทำสารนิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

ประสงค์ ชินศรี

สารบัญคำย่อ

การใช้อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้การอ้างอิงจากพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และพระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 1 ภาคที่ 2 ตอนที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอันเป็นคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการค้นคว้า ซึ่งมีคำย่อ และคำเต็มเรียงตามลำดับเล่ม ดังนี้

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระวินัยปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**	
วิ.ม.	=	วินยปิฎก	มหาวคฺค

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระสุตตันตปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**		
ที.สี.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลกฺขนฺธวคฺค
ที.ม.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวคฺค
ที.ปา.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวคฺค
ม.มู.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	มชฺฌิมนิกาย	มูลปณฺณาสก
ม.ม.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	มชฺฌิมนิกาย	มชฺฌิมปณฺณาสก
สํ.นิ.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	สํยุตฺตนิกาย	นิทานวคฺค
สํ.สฬา.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	สํยุตฺตนิกาย	สฬายตนวคฺค
องฺ.ติก.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	องฺคุตฺตรนิกาย	ติกนิปาต
องฺ.จตุกฺก.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	องฺคุตฺตรนิกาย	จตุกฺกนิปาต
ขุ.ขุ.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ขุทฺทกนิกาย	ขุทฺทกปาฐ
ขุ.ธ.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ขุทฺทกนิกาย	ธมฺมปท
ขุ.สุ.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ขุทฺทกนิกาย	สุตฺตนิปาต

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระอภิธรรมปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**	
อภิ.สงฺ.	=	อภิธมฺมปิฎก	ธมฺมสงฺคณี

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก (ภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**		
อภิ.สงฺ.อ.	=	อภิธมฺมปิฎก	อฏฺฐสาลินี	ธมฺมสงฺคณีอฏฺฐกถา

สำหรับการอ้างเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคัมภีร์ พระไตรปิฎก มี 2 แบบคือ แบบ 3 ตอนสำหรับพระไตรปิฎก และแบบ 2 ตอนสำหรับอรรถกถา เช่น ขุ.มหา. 29/131/87. หมายถึง ขุทฺทกนิกาย มหานิเทส เล่มที่ 29/ ข้อ 13 / หน้า 87. และที.ม.อ. 2/34 หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงฺคลวิลาสินี มหาวคฺคอฏฺฐกถา เล่ม 2 ข้อ 34

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ช

กิตติกรรมประกาศ..... ฌ

สารบัญคำย่อ..... ญ

สารบัญ..... ฏ

สารบัญตาราง..... ฑ

สารบัญภาพ..... ด

บทที่

1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 3

1.3 สมมติฐานของการวิจัย..... 3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 3

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 4

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 5

2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 8

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพุทธบูรณาการ..... 8

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน..... 10

2.3 มาตราฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก..... 18

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4..... 38

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย..... 47

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 52

2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 55

3 วิธีดำเนินการวิจัย 57

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 57

3.2 เทคนิควิธีสุ่มตัวอย่าง 57

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 58

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	59
	3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
	3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	61
	3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4	**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**	**64**
	4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
	4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
	4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
5	**สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ**	**90**
	5.1 สรุปผล	90
	5.2 อภิปรายผล	92
	5.3 ข้อเสนอแนะ	97
บรรณานุกรม		**99**
ภาคผนวก		**104**
ภาคผนวก ก	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	105
ภาคผนวก ข	หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	107
ภาคผนวก ค	หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ	111
ภาคผนวก ง	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	113
ภาคผนวก จ	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	115
ภาคผนวก ฉ	ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	123
ประวัติผู้วิจัย		**128**

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 จำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือน..... 48

2.2 ข้อมูลบุคคลากรและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอโพนทราย..... 49

4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 65

4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม..... 67

4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)... 68

4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)..... 70

4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)..... 71

4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)..... 73

4.7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)..... 75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)..... 76

4.9 การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ..... 77

4.10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ..... 78

4.11 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ..... 81

4.12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษา..... 82

4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม ระดับการศึกษา..... 84

4.14 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)..... 85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.15 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับบูรณาการพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษา ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)..... 86

4.16 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษาด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร(ตามหลักพรหมวิหาร 4)..... 87

4.17 แสดงผลการทดสอบระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)..... 88

4.18 ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด..... 89

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย..... 56

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม จะต้องอาศัยทรัพยากรหลาย ๆ อย่างประกอบกัน ทรัพยากรที่ถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกของการพัฒนาก็คือ ทรัพยากรมนุษย์ และสิ่งที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพนั้นก็คือ การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยหรือการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งระดับหนึ่งและเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ดำเนินการจัดในสถานศึกษาในลักษณะสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา มาตรา 41 กำหนดว่าท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 กำหนดว่า ในการกระจายอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ ในมาตรา 16 (9) ในเรื่องของการจัดการศึกษา และมาตรา 30 ให้รัฐถ่ายโอนภารกิจบริหารสาธารณะแก่ท้องถิ่น ช่วยเหลือท้องถิ่น จัดสรรเงินอุดหนุนแก่ท้องถิ่นตามความจำเป็นและความต้องการ สำหรับหน่วยงานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการนำนโยบายและแนวทางของการจัดการศึกษา คือ สถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาในระบบให้กับเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ตามบทบัญญัติในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพุทธศักราช 2542 กำหนดให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (3-5 ปี) เป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องกระทำ โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดำเนินการ (กรมการปกครอง, 2543, หน้า 48–50)

ในปัจจุบันการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากกระแสการปฏิรูปการศึกษาที่ได้เน้นย่ำความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และ มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ภายใต้คำจำกัดความว่า เก่ง ดีมีสุข ทำให้เกิดการ

จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้ การศึกษาปฐมวัย จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากของการพัฒนามนุษย์ การจัดการศึกษาปฐมวัย ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาเด็กในทุกด้านจึงต้องสอดคล้องกับวัยที่เจริญเติบโตขึ้น ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจของเด็กต่อสิ่งรอบตัว ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการ เรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพเด็ก เป็นทรัพยากร ที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคตการพัฒนาเด็กให้ได้รับ ความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับ เป็นภารกิจสำคัญ ที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย ประกอบกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กระยะยาว พ.ศ. 2550-พ.ศ. 2559 ได้กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเด็กด้านต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2559 เด็กอายุ 3-5 ปี ทุกคนต้องได้รับการ พัฒนาทุกด้านก่อนเข้าเรียนการศึกษาภาคบังคับ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยให้มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรมที่มีลักษณะเฉพาะและละเอียดอ่อน ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืน และป้องกันปัญหา สังคม ในระยะยาว (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2543)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 9 แห่ง โดยมีกองการศึกษา หรือส่วนการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น การดำเนินงานเพื่อการบริหารการศึกษา จึงเป็นภารกิจที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในการที่จะพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดได้ด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดไว้ 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พรหมวิหารธรรมเป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เฉกเช่นพรหม เป็นแนวธรรมปฏิบัติของผู้ที่ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ 1. เมตตา 2. กรุณา 3. มุทิตา 4. อุเบกขา คือ (ที่ทำการปกครองอำเภอโพนทราย, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงสนใจศึกษาการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้การจัดการศึกษามีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ประสบผลสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยการบูรณาการด้วยหลักพรหมวิหาร 4 ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการนำพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 คณะผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.2 คณะผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.3 คณะผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด มีขอบเขตครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 22 คน พนักงานส่วนท้องถิ่น 133 คน ครูผู้ดูแลเด็ก 43 คน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 61 คน และผู้นำชุมชน 57 คน รวมทั้งหมด จำนวน 316 คน (สำนักงานปกครองอำเภอโพนทราย, 2565)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้นำชุมชน จำนวน 175 คน โดยวิธีการเทียบตารางสำเร็จของเคซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างใน ธีรวุฒ เอกะกล, 2543)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดไว้ 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (หนังสือมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553)

โดยการนำหลักธรรมมาบูรณาการ พุทธบูรณาการ คือ หลักพรหมวิหาร 4 ด้วยหลักพรหมวิหาร 4 หรือ พรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เฉกเช่นพรหม เป็นแนวธรรมปฏิบัติของผู้ที่ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ 1.เมตตา คือ ความรักใคร่ ปรารถนาดี 2. กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้ผู้อื่น 3. มุทิตา คือ ความยินดี 4. อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2546)

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยเฉพาะในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเวลาในช่วงปี พุทธศักราช 2566

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.2 ทำให้ทราบข้อเปรียบเทียบความแตกต่างถึงพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.4 ผลของการวิจัยสามารถนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่น ๆ อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษามีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.6.1 พุทธบูรณาการ หมายถึง การผสมผสานหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปใช้ในแผนการบริหารงานในองค์กรหรือหน่วยงานให้เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยการเชื่อมโยงองค์ประกอบระหว่างหน่วยงานในการบริหารงานอย่างมีคุณธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.2 พุทธบูรณาการการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการบริหารจัดการตามหลักพระพุทธศาสนาในการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ของการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมี 6 ด้าน คือ 1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. ด้านบุคลากร 3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.6.3 การบริหารงาน หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการอาศัยคน เงิน วัตถุสิ่งของ เป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน

1.6.4 การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ของการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีแผนการดำเนินงาน 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

2) ด้านบุคลากร หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพต้องมีการบริหารจัดการด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยผู้บริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ ที่รับผิดชอบงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้นำชุมชน เป็นต้น

3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง มาตรฐานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งภายในและภายนอกอาคารที่คำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรงถูกสุขลักษณะมีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ

4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2 – 5 ปี เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์–จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของเด็ก

5) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง การที่ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในฐานะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตั้งแต่การรับรู้ข่าวสาร ร่วมประชุม และแสดงความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะและการให้ความช่วยเหลือ

6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.6.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่อบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่สมวัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นศึกษาดูแลและให้การศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร พนักงานส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้นำชุมชน ที่มีส่วนในการบริหารจัดการดำเนินงานของศูนย์พัฒนนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.6 คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล ซึ่งประกอบด้วยนายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สภาเทศบาลตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานเทศบาลตำบล และพนักงานส่วนตำบล ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย

1.6.7 พุทธบูรณาการหลักพรหมวิหาร 4 หมายถึง ในการบริหารงานของศูนย์เด็กเล็กนั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้เดินไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล แสดงให้พนักงาน ครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเห็นว่า ผู้บริหารนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่

1) เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรี และคิดทำประโยชน์ แก่ บุคลคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นคนที่มีความเมตาต่อพนักงาน ครูผู้ดูแลเด็ก รู้จักช่วยเหลือพนักงานในศูนย์เด็กเล็กเวลาที่เดือดร้อน

2) กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อน ให้กับเด็กและพนักงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) มุทิตา หมายถึง ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง ประกอบด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อพนักงานหรือบุคคลากร พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป

4) อุเบกขา คือ จะต้องเป็นคนที่รู้จักวางใจให้เป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.8 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง สถานะภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

1) เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) เพศชาย และ (2) เพศหญิง

2) อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม (1) อายุ 18-30 ปี (2) อายุ 31 – 40 ปี (3) อายุ 41-50 (4) 51 ปีขึ้นไป

3) ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม (1) ต่ำกว่ามัธยมศึกษา (2) มัธยมศึกษา (3) ปริญญาตรี (4) สูงกว่าปริญญาตรี

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธบูรณาการ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการการบริหารงาน

2.3 มาตราฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4

2.5 สภาพพื้นที่ในการวิจัย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธบูรณาการ

2.1.1 ความหมายพุทธบูรณาการ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2540, หน้า 1) ได้ให้ความหมาย พุทธการบูรณาการ คือ การทำให้หน่วยย่อยที่มีอยู่ทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกันเข้ามาร่วมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนให้เป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความหมายครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว

ประเวศ วะสี (2545, หน้า 30) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการเป็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ ไปด้วยกัน อย่างลงตัวและอย่างสมดุล

ทิศนา แขมณี (2548, หน้า 7) ได้ให้นิยามของการบูรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์โดยการนำหน่วยย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์มาทำหน้าที่อย่างผสมผสานกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวให้ครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเองไม่ได้แยกเป็นส่วนๆ

อรทัย มีแสง (2555, หน้า 55) กล่าวว่า การบูรณาการจึงเป็นการนำเสนอปัญหาทุกอย่างในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ สามารถแก้ไขด้วยการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน โดยมีปัจจัยหลัก ๆ อยู่ 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านเจตจำนงหรือเจตนา (Intention) เรียกว่า “I” หรือ “ฉัน” เป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับภายในของมนุษย์ (Interior) เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิด จิต วิวัฒนาการของจิตและสิ่งที่เป็นอัตวิสัย เป็นต้น

2) ด้านพฤติกรรม (Behavior) เรียกว่า “It” หรือ “สิ่งนั้น” หรือ “มัน” เป็นด้านเกี่ยวกับภายภาพ โครงสร้างของร่างกาย วิวัฒนาการเชิงกายภาพ กฎทางฟิสิกส์ หรือเคมี และการแสดงออกเป็นเรื่องของภายนอกที่มองเห็น (Exterior) เป็นต้น

3) ด้านวัฒนธรรม (Culture) เรียกว่า “We” หรือ “พวกเรา” เป็นวิถีชีวิตในชุมชน วิวัฒนาการในเรื่องความสัมพันธ์เชิงชาติพันธุ์ ระบบการให้คุณค่า ทัศนะในการมองโลกในสังคม หรือสิ่งที่ปรากฏภายใน (Interior) ของสังคมที่เป็นนามธรรม เป็นต้น

4) ด้านสังคม (Social) เรียกว่า “Its” หรือ “สิ่งเหล่านั้น” เป็นด้านที่เกี่ยวกับสังคมในภาพกว้าง รูปแบบการปกครองนิเวศวิทยาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งที่ปรากฏภายนอก (Exterior) ของสังคมที่มองเห็นเป็นรูปธรรม เป็นวิวัฒนาการของสังคม ชุมชน ประเทศ หรือระดับโลกจักรวาลกาแล็กซีต่าง ๆ เป็นต้น

พรธิดา วิเศษศิลปานนท์ และคณะ (2556, หน้า 7) กล่าวว่า การบูรณาการ หมายถึง การทำให้หน่วยย่อยทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกันเข้ามาร่วมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวมีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัว การบูรณาการนั้นเราจะเอาหน่วยย่อยหน่วยหนึ่งมารวมเข้าในองค์รวมที่มีหน่วยย่อยอื่นอยู่แล้วก็ได้ หรือจะเอาหน่วยย่อยทั้งหลายที่ต่างแยกกันอยู่มารวมเข้าด้วยกันเป็นองค์รวมก็ได้ซึ่งเรียกว่าบูรณาการทั้งสิ้น แต่ข้อสำคัญจะต้องมีตัวยืนที่เป็นหลักอยู่ 3 อย่าง ในเรื่องบูรณาการ ดังนี้

1) มีหน่วยย่อยองค์ประกอบ ชิ้นส่วน อวัยวะ ชั้น ระดับ หรือแง่ด้านที่จะเอามาประมวลเข้าด้วยกัน อันนี้เป็นสิ่งที่จะเอามาประมวลเข้าด้วยกันคือ สิ่งย่อย ส่วนย่อย

2) หน่วยย่อยเป็นต้นนั้น มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอิงอาศัยซึ่งกันและกัน อันนี้อาจจะเลยไปถึงลักษณะที่ว่ายืดหยุ่นปรับตัวได้ มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาด้วย

3) เมื่อรวมเข้าด้วยกันแล้วก็จะเกิดความครบถ้วนเต็มบริบูรณ์ โดยมีความประสานกลมกลืนเกิดภาวะได้ที่พอดีหรือสมดุลก็จะทำให้การรวมนั้นก็มีชีวิตดำรงอยู่และดำเนินไปด้วยดี อันจะเป็นภาวะของบูรณาการ

คณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557, หน้า 28) กล่าวว่า การบูรณาการ หมายถึง การประสานกลมกลืนกันของแผนกระบวนการ สารสนเทศการจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญของสถาบัน การบูรณาการที่มีประสิทธิผลเป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายใน ระบบการจัดการ ผลการดำเนินการมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์

สรุปได้ว่า พุทธการบูรณาการหมายถึง กระบวนเชื่อมประสานสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งผสมผสานสิ่งที่มีอยู่เข้ามารวมกันให้มีความประสานสัมพันธ์แบบองค์รวมเป็นหนึ่งเดียว ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามหลักของพระพุทธศาสนา ในการนำเอาองค์ความรู้ไปพัฒนาให้เป็นเอกภาพในตัวแบบไม่แยกส่วน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนประกอบที่ใหญ่ขึ้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน

2.2.1 ความหมายของการบริหารงาน

บุญทัน ดอกไธสง (2537, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์การหรือประเทศหรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์การ

เกษม จันทร์แก้ว (2540, หน้า 512-514) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะการดำเนินการนำวัตถุดิบสู่ระบบด้วยระบบกระบวนการผลิตจนได้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ การบริหารจึงเป็นการดำเนินการให้ทุกโครงการทำหน้าที่สัมพันธ์กัน เป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดการผสมผสานกันถ้าไม่วางแผนการดำเนินการที่ดี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่วางแผนบริหารอย่างไร อย่างไรก็ดี ผู้บริหารมีหน้าที่อำนวยการ (Directing) ตามอำนาจหน้าที่จากหน่วยงาน (Organizing) ที่เป็นผู้รับผิดชอบควบคุม (Controlling) ในการนำแผนงาน (Planning) ที่ได้กำหนดไว้แล้วไปดำเนินการร่วมกันทรัพยากร (Assembling Resource) ทำให้การผลิตหรือการใช้ปัจจัยการบริหาร ได้แก่ คน งบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ สวัสดิการ ฯลฯ ก่อให้เกิดผลผลิตขั้นสุดท้าย

พยอม วงศ์สารศรี (2542, หน้า 36) การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นองค์การหรือรัฐบาลหรืองานธุรกิจเอกชนต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ และพัฒนาอยู่เสมอองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานคือคน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการในบรรดาเหล่านี้เป็นที่ยอมรับกันว่า “คน” เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีค่าในแต่ละองค์การจะมีงานที่รับผิดชอบอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งจะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย ดังนั้นในแต่ละองค์การจึงต้องมี“บุคคล” ซึ่งเรียกว่าข้าราชการบ้างเจ้าหน้าที่บ้างหรือพนักงานบ้างเป็นผู้ปฏิบัติงานงานจึงสำเร็จและได้ผลตามเป้าหมายโดยทั่วไป การเลือกสรรบุคคลเข้ามาทำงานในหน่วยราชการ หรือองค์การธุรกิจขนาดใหญ่ ๆ จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์เป็นอย่างดีเช่น มีการกำหนดพื้นความรู้มีการสอบแข่งขันสอบคัดเลือกเมื่อผ่านการทดสอบแข่งขันหรือการสอบคัดเลือกได้แล้วยังกำหนดให้มีการทดลองปฏิบัติงานระยะหนึ่งก่อน เมื่อปรากฏว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่แล้วจะบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำอีกต่อไป แต่การบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าปฏิบัติงานดังกล่าวแม้จะมีการกำหนดคุณสมบัติและกฎเกณฑ์ไว้อย่างดีแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้เป็นเครื่องประกันที่ดีในการคัดเลือกบุคลากรได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่เสมอไป ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนี้วิทยาการต่าง ๆ

ได้เจริญรุดหน้าไปมากได้มีการค้นพบหลักการและกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ซึ่งนำมาใช้แทนของเก่าได้อย่างดี ดังนั้นคนที่เคยเหมาะสมอยู่ในระยะแรกเข้าทำงาน อาจกลายเป็นคนที่ไม่เหมาะสมไปได้โดยง่ายในระยะเวลาต่อมา ประกอบกับบุคลากรเมื่อปฏิบัติงานไปนาน ๆ อาจจะเกิดความเบื่อหน่ายความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานน้อยลง ดังนั้น หากได้มีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความชำนาญและให้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ย่อมทำให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้นอันเป็นผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมคิด บางโม (2542, หน้า 61) การจัดการมิใช่เป็นการทำงานเพื่อให้งานเสร็จสิ้นไปแต่เพียงอย่างเดียวในภาวะปัจจุบันซึ่งวิทยาการก้าวหน้าการจัดการ จึงจำเป็นต้องใช้หลักวิชาการเข้ามาช่วยมิใช่ประสบการณ์แต่เพียงอย่างเดียวการศึกษาวิชาการจัดการมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับหน่วยงานย่อมจะเกิดคุณค่าหลายประการ ดังนี้

1) คุณค่าในด้านการประหยัด หมายถึง จะทำให้การใช้จ่ายเงินทุนเกิดประโยชน์สูงสุด ได้กำไร หรือผลตอบแทนสูงสุด ประหยัดทั้งคน เงิน วัสดุ สิ่งของและเวลา

2) คุณค่าในด้านประสิทธิผลการทำ งานให้ลุล่วงไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือที่คาดหวังไว้ เรียกว่า การจัดการนั้นมีประสิทธิผล แต่ผลสำเร็จของงานดังกล่าวนี้อาจไม่ประหยัด หรือไม่มีประสิทธิภาพได้หากไม่ใช้หลักวิชาการเข้ามาช่วยในการจัดการ

3) คุณค่าในด้านประสิทธิภาพ หมายถึง การทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และให้ได้รับประโยชน์สูงสุดโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด

4) คุณค่าด้านความเป็นธรรมการจัดการงานหากปฏิบัติตามความพอใจของผู้จัดการโดยมิได้ยึดหลักเกณฑ์และทฤษฎีต่าง ๆ เป็นหลักย่อมจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นโดยมิได้ตั้งใจ ทำให้ขวัญในการทำงานของคนในหน่วยงานไม่ดีซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพของงานที่ปฏิบัติด้วย

5) คุณค่าในเกียรติยศชื่อเสียงผู้จัดการที่ดีมีประสิทธิภาพในทุกสาขางานและในทุกระดับย่อมจะเป็นผู้ได้รับการยกย่องสรรเสริญตรงข้ามกับผู้จัดการที่บริหารงานตามใจตนเอง ปราศจากหลักเกณฑ์เล่นพวกพ้อง ดังนั้นการศึกษาวิชาการบริหารและการจัดการจะช่วยให้มีความเข้าใจลึกซึ้งมองเห็นลู่ทางที่จะบริหารงานให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 18-19) กล่าวว่า การบริหารจัดการ การวางแผนเป็นส่วนที่มีไว้กำหนดทิศทางว่าต่อจากนี้จะบริหารจัดการองค์กรไปในทางไหน หากให้เปรียบคงเป็นเหมือนพวงมาลัยหรือหางเสือที่คอยควบคุมเส้นทาง ทำให้ทุกคนในองค์กรรู้สึกว่าที่ตนทำมีเป้าหมายทำให้เห็นภาพสิ่งที่ตั้งใจ จนสามารถตั้งเป้าและทุ่มเทกับงานได้เต็มที่ ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐหรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไรการบริหาร คือกลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ หรืออำนวยการ และการควบคุม ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากร

ขององค์กร เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

เฮอร์เบิร์ก (Herbert, 1947, p. 3) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

นิวแมน และชาล (Newman & Charles, 1964, p. 9) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมที่ประกอบด้วยชุดของกิจกรรม อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและกิจกรรมต่าง ๆ นั้นมักจะเกี่ยวข้องกับการติดต่อสัมพันธ์

สตรับ และ แอทเนอร์ (Straub and Attner, 1985, pp. 86-91) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้บริหารไวด้งนี้

1) การวางแผน (Planning) เป็นยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติเพื่อนำ ไปสู่แนวทางในการแสวงหาวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์การ มีการวางแผนเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงกำหนดจุดศูนย์กลางของการบริหารและการปฏิบัติงาน

2) การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการจัดแบ่งงานขององค์การ เพื่อที่จะทำให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดและสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นการปฏิบัติงานโดยผ่านสายการบังคับบัญชา

3) การจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing) เป็นการวางแผนทรัพยากรบุคคลในเรื่องเกี่ยวกับจำนวน และประเภทของตำแหน่งที่ต้องใช้ในการทำงานกำหนดความต้องการกำลังคนของแต่ละงานและคุณสมบัติของแต่ละตำแหน่งซึ่งรวมถึงค่าตอบแทน ตลอดจนให้การรดูแลและให้การพัฒนา

4) การอำนวยการ (Directing) เป็นการบริหารให้องค์การสามารถดำเนินงานไปได้ตามวัตถุประสงค์การอำนวยการ ต้องการทักษะในการสื่อสารการรับรู้ การจูงใจ และมีคุณสมบัติในการเป็นผู้นำ

5) การควบคุม (Controlling)เป็นระบบเพื่อกำหนดมาตรฐาน และเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการดำ เนินงานของพนักงานให้เป็นไปตามแผนและที่คาดหวังไว้

ฟรีแมน (Freemen, 1992, p. 3) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ ภาวะผู้นำและการควบคุมการทำงานของสมาชิกขององค์กรและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

บราวน์ และโมเบิร์ก (Brown and Moberg, 1993, p. 195) ได้แบ่งองค์ประกอบที่สนับสนุนทางการบริหารไว้ 8 ด้านดังนี้

1) การวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการระบุปัญหาขององค์การความต้องการของชุมชนและทรัพยากรการกำหนดลำดับความสำคัญ ของวัตถุประสงค์และการกำหนดแนวทางสำหรับการบริหารเพื่อ ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์เหล่านั้น

2) การบริหารงานบุคคล (Personnel management) หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการคัดเลือกการบรรจุการกำหนดหน้าที่รวมถึงการให้ค่าจ้างและค่าตอบแทน ตลอดจนสิทธิต่าง ๆ

3) การฝึกอบรม (Training) หมายถึง กระบวนการพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถของผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

4) การนิเทศติดตาม (Supervision) หมายถึง การแนะนำ การสนับสนุน การช่วยเหลือให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิผล

5) การจัดสิ่งสนับสนุน (Logistics management) หมายถึง การจัดหาการเก็บรักษาและการสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงาน

6) การจัดการงบประมาณ (Financial management) หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการเงินการบัญชีสำหรับแผนปฏิบัติการและแผนงาน

7) การจัดการข้อมูลข่าวสาร (Information management) หมายถึง การรวบรวมรายงานและการใช้ข้อมูลเพื่อเป็นตัวบ่งชี้มาตรฐาน และความสำเร็จของการดำเนินงาน

8) การจัดองค์กรชุมชน (Communication organization) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น การวางแผน การจัดกิจกรรมการให้บริการ

บาร์โทล และมาร์ทีน (Bartol& Martin, 1997, p. 46) กล่าวว่า การบริหารว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์กรประสบผลสำเร็จโดยการวางแผน การจัดองค์การ การใช้ภาวะผู้นำและการควบคุม

ดรัคเกอร์ (Drucker, 1998, p. 12) กล่าวว่า การบริหาร คือศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

2.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน

พงศ์สัณห์ ศรีสมทรัพย์ (2545, หน้า 124) ได้เสนอความสำคัญสำหรับการบริหารและการจัดการ มีความสำคัญดังนี้

1. เป็นสมองขององค์การ การที่องค์การจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี เช่น มีการวางแผนและการตัดสินใจที่ดี

2. เป็นเทคนิควิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์กร การมีจิตสำนึกร่วมกันและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

3. เป็นการกำหนดขอบข่ายในการทำงานของสมาชิกในองค์กร การไม่ให้ซ้ำซ้อนกันส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

4. เป็นการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงสุด

5. ทำให้การบริหารงานได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

6. ป้องกันปัญหางานค้างคา ล่าช้า และสิ้นเปลือง

7. ทำให้การติดตามงานควบคุมงานได้ง่าย ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพ จากความสำคัญของแนวความคิดและทฤษฎีทางการจัดการ

เทพศักดิ์ บุณยรัตพันธุ์ (2554, หน้า 20) ได้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการไว้ ความสำคัญของการจัดการ มีหลายประการ ดังนี้

1. ทำให้การดำเนินงานตามภารกิจขององค์การเป็นไปเพื่อประสิทธิผล (effectiveness) และประสิทธิภาพ (efficiency) ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจัดการในองค์การที่ดีเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน ประเมินได้ และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมุ่งสู่การบริหารเพื่อต้นทุนที่ถูกกว่า (low cost) ดีกว่า (better quality) เร็วกว่า (higher speed) บริการที่ดีกว่า (better service)

2. ในมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์ การจัดการที่ดีจะช่วยลดค่าใช้จ่ายให้ต่ำสุด (lowest cost) และผลตอบแทนให้ได้สูงสุด (highest benefit)

3. การจัดการเป็นไปเพื่อให้สอดคล้องและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัฒน์ การจัดการต้องมีการจัดโครงสร้าง (Structure) และการออกแบบ (Design) ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม กล่าวคือ ถ้าต้องการให้องค์การเป็น แบบใดก็ออกแบบให้เป็นแบบนั้น เช่น หากต้องการให้บริการรวดเร็วจำเป็นต้องออกแบบองค์การแบบ รื้อปรับระบบ (Reengineering) ถ้าต้องการให้คนในองค์การทำงานอย่างมีความสุข สนุกในการทำงาน จำเป็นต้องออกแบบองค์การแบบสิ่งมีชีวิต (Organic Organization) และองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) การบริหารองค์การสมัยใหม่จึงต้องเริ่มที่การจัดองค์การ (Organizing) โดยมุ่งสู่การจัดการโครงสร้างและออกแบบองค์การเป็นสำคัญ

4. การจัดการก่อให้เกิดการอบรมขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เพราะการปฏิบัติงานใน องค์กรจะมีสถาบันหล่อหลอม อบรม สั่งสอน ขัดเกลา ให้มีบุคลากรที่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ไว้หากต้องการบุคลากรที่มีความเป็นเลิศ “ฉลาด เก่ง และมีสุข” จำเป็นต้องมีการบริหารทรัพยากร มนุษย์และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

5. การจัดการจะช่วยให้องค์การมุ่งสู่บริหารจัดการงานอย่างเป็นระบบ มีการค้นคว้าทดลอง พิสูจน์ได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) การจัดการองค์การสมัยใหม่ต้องมีการนำเอาศาสตร์การจัดการ (Management Science) และศาสตร์เชิงปริมาณ (Qualitative) ซึ่งได้แก่ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คณิตศาสตร์ สถิติ รวมทั้งระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการบริหาร จะทำให้องค์การไปสู่ความสำเร็จและมุ่งสู่ความเป็นเลิศได้

6. ศาสตร์และองค์ความรู้ด้านการจัดการที่ผ่านมา ทำให้เกิดเป็นแนวคิดหรือพาราไดม์ใหม่เกี่ยวกับการจัดการว่าแปรเปลี่ยนไปตามยุคใหม่ที่แปรเปลี่ยนไปตามบริบท (Context) ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี รวมทั้งสภาพแวดล้อมของงาน (Task environment) ได้แก่ ลูกค้า (Customer) คู่แข่ง (Competitor) ผู้สนับสนุนหรือผู้ป้อนวัตถุดิบ (Supplier) และผู้ควบคุม (Regulator)

7. การจัดการในปัจจุบันช่วยสะท้อนให้เห็นว่าผู้รับบริการ มีความสำคัญและเป็นกลไกที่ทำให้องค์การภาครัฐปรับเปลี่ยนมายึดหลักการบริหารสาธารณะ ที่ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด พึงพอใจสูงสุด โดยทำงานแบบยึดหลักประสิทธิผลที่มุ่งสู่การบริหารจัดการการบริหาร (service) ที่ดี เน้นการทำงานแบบบูรณาการของผู้นำและทีมงานร่วมกันทำงานเพื่อมุ่งสู่การเป็นเลิศและพัฒนาคุณภาพของภาคราชการ

ฟาโย (Fayol, 1916, p. 1) ได้กล่าวถึงทฤษฎีในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรที่มีความสำคัญไว้ 14 ประการ คือ

1. การแบ่งหน้าที่และการทำงาน (Division of Work) การวางโครงสร้างองค์กรตลอดจนการทำงานจะทำให้เราเห็นหน้าที่และการทำงานของแต่ละคนในองค์กรได้ชัดเจน นั่นนำมาซึ่งการแบ่งงานให้ส่วนต่างๆ ทำได้อย่างครบถ้วนอีกด้วย การแบ่งงานกันทำนั้นควรแบ่งตามทักษะและความชำนาญของแต่ละคน เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. อำนาจสั่งการ (Authority) การปฏิบัติงานที่ดีเมื่อได้รับอำนาจหน้าที่ในการทำงานแล้วต้องมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำด้วย การตัดสินใจ ออกคำสั่ง บริหารจัดการ จะต้องสามารถรับผิดชอบต่อการกระทำของตนตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3. ระเบียบวินัย (Discipline) การทำงานหมู่มากนั้นจำเป็นจะต้องมีระเบียบวินัยในการทำงาน หากทุกคน ทุกตำแหน่ง ทำงานอย่างมีระเบียบวินัย นอกจากจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาใด ๆ แล้วยังทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ประสบผลสำเร็จได้อย่างง่ายดาย ระเบียบวินัยนั้นเป็นกรอบข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกัน เคารพเชื่อฟัง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด

4. เอกภาพแห่งการบังคับบัญชา (Unity of Command) การมีหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพที่สุดนั้นจำเป็นจะต้องมีเพียงคนเดียว เพื่อมีอำนาจเด็ดขาดในการสั่งการและส่งผลให้การตัดสินใจสามารถทำให้ปฏิบัติการได้อย่างทันท่วงที การมีผู้บังคับบัญชาหลายคนนั้นจะทำให้เกิดการสับสนใจการสั่งการไปจนถึงการปฏิบัติงาน

5. การมีทิศทาง (Unity of Direction) คือการมีทิศทาง หรือเป้าหมายเดียวกัน โดยแต่ละกลุ่มงานย่อย (กอง, แผนก, ฝ่าย) ในองค์การที่มีกิจกรรมแตกย่อยออกมา

6. ประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of Interests to the General Interests) เป็นประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

7. หลักการตอบแทน (Rmuneration) เป็นหลักการตอบแทนการทำงาน ซึ่งถือเป็นแนวทางที่คนงานจะต้องได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม

8. หลักการรวมอำนาจ (Centralizaon) เป็นหลักการรวมอำนาจ หมายถึง ระดับมากน้อยที่ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ซึ่ง ฟาโย (Fayol) เห็นว่าการใช้อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจควรกระทำที่สายการบังคับบัญชาระดับสูงที่สุดที่เป็นไปได้ในสถานการณ์นั้น ๆ

9. การมีสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) เป็นการมีสายการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นเสมือนห่วงโซ่หรือเส้นทางของคำสั่งและติดต่อสื่อสารใด ๆ ระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องในแต่ละสายงานภายใต้โครงสร้างของแต่ละองค์การ

10. การจัดระเบียบ (Order) เป็นการจัดระเบียบหรือการจัดให้คนตลอดจนวัตถุสิ่งของได้อยู่ในที่ที่ควรอยู่นั่นคือ ใช้คนให้เหมาะกับงาน จัดสถานที่ทำงานให้เป็นระเบียบ และมีระเบียบเกี่ยวกับงานพัสดุ

11. ความเที่ยงธรรม (Equity) เป็นความเที่ยงธรรมที่ฟาโย (Fayol) กล่าวถึงหลัก ข้อนี้ว่านักบริหารควรมีทั้งความยุติธรรม (Justice) และความโอบอ้อมอารี (kindliness)

12. หลักความมั่นคงในตำแหน่งงานของบุคคลกร (Stability of Tenure of Personnal Fayol) เป็นหลักความมั่นคงในตำแหน่งงานของบุคคลกร เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนบุคลากรพัฒนานักบริหาร

13. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความคิดริเริ่ม หมายถึง พลังที่จะคิดให้เกิดแผนงานแล้วทำต่อไปจนสำเร็จจะเกิดได้ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้รับการจูงใจและมีความพึงพอใจในงาน

14. สามัคคีคือพลัง (Esprit De corps) เป็นภาษิตที่ว่า สามัคคีคือพลัง หมายถึงการเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมอันจะทำให้เกิดความกลมเกลียวและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์การ

กูลิคและเรดอน (Gulick & Lydall, 1973, pp. 47-88) เป็นนักทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มการศึกษาการจัดการตามหลักการบริหารได้เสนอหลักที่เกี่ยวกับการบริหาร ซึ่งคนที่เป็นผู้บริหารจะต้องทำมีหน้าที่สำคัญอยู่ 7 ประการคือการวางแผนการจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงานการรายงานและการงบประมาณหรือเรียกสั้น ๆ ว่า “POSDCORB” ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

P = Planning หมายถึง การวางแผนงาน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) ทั้งนี้เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องกันในการดำเนินงาน การกำหนดแผนปฏิบัติการหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติงานไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ ให้ครอบคลุมทุกกระบวนการ เป็นแนวทางที่วางไว้สำหรับการทำงานในอนาคตซึ่งการวางแผนนี้จะเกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์บวกกับจินตนาการในการบริหารจัดการ

ที่คาดการณ์ล่วงหน้า ซึ่งจะถ่ายทอดออกมาเป็นแผนปฏิบัติการ การทำงานและเป้าหมายที่จะต้องบรรลุสู่ความสำเร็จ

O = Organizing หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์การ ซึ่งในการศึกษาบางแห่งก็พิจารณารวมไปกับการปฏิบัติงานหรือวิธีการจัดการ (Management) ด้วยเรื่องการจัดแบ่งส่วนงานนี้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ซึ่งการกำหนดตำแหน่งงาน ภาระ หน้าที่ ความรับผิดชอบตลอดจนจำนวนคนให้ครอบคลุมการทำงานครบทุกกระบวนการ รวมถึงการจัดโครงสร้างตำแหน่งโครงสร้างองค์กร เพื่อจัดลำดับการบริหารและสั่งการด้วย หากองค์กรมีการจัดการองค์กรที่เป็นระบบระเบียบ แบ่งงานชัดเจน มีปริมาณคนพอกับที่ต้องการ ก็ย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และโอกาสบรรลุผลสำเร็จที่สูง

S = Staffing หมายถึง การบริหารจัดการบุคลากรนั้นเริ่มตั้งแต่การคัดสรรบุคลากรที่มีคุณภาพและเหมาะสมเพื่อจัดสรรให้ทำงานในตำแหน่งต่างๆ ขององค์กร จากนั้นก็ต้องดูแลบุคลากรตลอดระยะเวลาจนกว่าบุคลากรจะออกจากองค์กร ตั้งแต่การบริหารงานบุคคล งานสวัสดิการ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การเลื่อนตำแหน่ง โยกย้าย เป็นต้น

D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการอำนวยการรวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงานตลอดจนศิลปะในการบริหารงาน ตลอดจนดำเนินการทุกอย่างให้ปฏิบัติการได้อย่างราบรื่น จนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การอำนวยการนี้เกี่ยวเนื่องทั้งเรื่องของทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรอื่นๆ ไปพร้อมกันด้วย ให้สามารถทำงานร่วมกันได้ ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการทำงาน การอำนวยการยังหมายถึงการสั่งการ อำนาจหน้าที่ และการปฏิบัติการให้สามารถทำงานได้ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วย ซึ่งหนึ่งในหัวใจสำคัญของการอำนวยการก็คือการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพด้วยนั่นเอง

Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน การร่วมมือประสานงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการบริหาร เพราะเป็นกิจวัตรประจำวันที่จะต้องพึงกระทำในการปฏิบัติงานและเป็นสิ่งที่มีอยู่ทุกระดับของงานในการร่วมมือประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตนเพราะเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

R = Reporting หมายถึง การรายงานความเคลื่อนไหวภายในองค์กร จะเป็นความก้าวหน้าปัญหา ตลอดจนข่าวสารต่างๆ ให้ทุกฝ่ายทราบ เพื่อจะได้ติดตามการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการทำงานได้นั่นเอง

B = Budgeting หมายถึง การวางแผนงบประมาณ และการจัดทำบัญชี ควบคุมการเงินให้มีงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอในการทำงาน ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณและแผนงานเป็น

เครื่องมือในการควบคุมงาน วิธีการบริหารงบประมาณโดยทั่วไป มักมีวงจรที่คล้ายคลึงกัน อย่างที่เรียกว่า “วงจรงบประมาณ” (Budget Cycle) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมงบประมาณและการเสนอขออนุมัติ (Executive Preparationand Submission)

2. การพิจารณาให้ความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ (Legislation Authority)

3. การดำเนินการ (Execution)

4. การตรวจสอบ (Audit)

สรุปได้ว่า การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการบริหารจัดการตามหลักพระพุทธศาสนาในการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ของการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งวัดได้มีมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมี 6 ด้าน คือ 1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. ด้านบุคลากร 3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.3 มาตราฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้

หนังสือมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2553, หน้า 1-75) ได้กล่าวว่า กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2553 ขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนไปจึงได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้านดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นสถานศึกษา ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 18 กำหนดว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ (1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยแบ่งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน และด้านการบริหารงบประมาณ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงาน

1.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ สถานที่และมีการกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการ รวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน/กอง/สำนักการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

1.2 การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความประสงค์หรือมีความจำเป็นต้องย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพิจารณาเหตุผลความจำเป็นในการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) จัดเวทีประชาคมในพื้นที่หรือตำบลเดิมที่ศูนย์ตั้งอยู่ว่ามีความต้องการให้ย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสำรวจความต้องการความคิดเห็นของชุมชน และมติที่ต้องการ

2) จัดทำแผนการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนดวันย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชัดเจน

3) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

4) เมื่อสภาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบในการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเรียบร้อยแล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำประกาศย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5) กรณีรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากศูนย์ที่ย้ายรวมที่มีความรู้ความสามารถ และเหมาะสมเพื่อมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รวมศูนย์แล้ว

6) รายงานการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยส่งเอกสารมติที่ประชุมสำรวจความคิดเห็นของชุมชน มติที่ประชุมของสภาท้องถิ่นที่เห็นชอบให้ย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกาศการย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวนเด็ก และจำนวนบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ย้ายรวม ให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

1.3 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กและเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการจัดเวทีประชาคม นำผลการประชาคมเสนอผู้บริหารเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น จึงจัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน และรายงานการยุบเลิกให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ

1.4 การให้บริการ คือ การอบรมเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กง ดังนี้

1) การรับสมัครเด็กเข้าเรียนให้ดำหนดระยะเวลาการรับสมัครเป็นปีการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามแผนการจัดประสบการณ์และการเรียนรู้ กรณีมีเหตุผลความจำเป็นต้องรับเด็กระหว่างภาคเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของนักเรียนที่รับเข้าระหว่างภาคเรียน

2) การรับเด็กเข้าเรียน กำหนดให้เด็กและผู้ปกครองต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือต้องย้ายเข้ามาอยู่ในท้องถิ่นนั้น ก่อนเข้าเรียนไม่น้อยกว่า 30 วัน กรณีรับเด็กนอกเขตบริการต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรณีเด็กที่มิใช่สัญชาติไทยต้องมีหนังสือรับรองหรือเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ตามกฎหมาย) 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้ว ไม่น้อยกว่า 200 วันทำการ (ภาคเรียนละไม่น้อยกว่า 100 วันทำการ)

1.5 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีจำนวนคณะกรรมการฯ ไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน

โดยให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม และให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธานคณะกรรมการฯ โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง มีผู้แทนครูผู้ดูแลเด็กหรือครู หรือผู้ดูแลเด็ก 1 คน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 วาระ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดังนี้

2.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้จ่าย จำนวน 7 รายการ ดังนี้

1) เงินเดือน และเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ค่าตอบแทน เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวและเงินประกันสังคม สำหรับพนักงานจ้างตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก

3) ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว)

4) ทุนการศึกษาสำหรับผู้ดูแลเด็ก (กรณีที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดสรรให้)

5) ค่าสวัสดิการสำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้

6) อาหารเสริม (นม)

7) อาหารกลางวัน

โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบ Child development CenterInformation System (CCIS) ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อมูลหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก และเด็กเล็ก ตามโปรแกรมข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ระบบ CCIS) โดยใช้ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน ของปี พ.ศ. นั้นพร้อมทั้งตรวจสอบและยืนยันข้อมูลตามความเป็นจริง ตามแบบสำรวจและรายงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีมาตรฐานและมีคุณภาพเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพ ในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ โดยมาตรฐานด้านบุคลากร ประกอบด้วย

1. ด้านมาตรฐานตำแหน่ง

ปัจจุบันตำแหน่งของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภท ได้แก่ พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และครู พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก โดยแต่ละตำแหน่งมีมาตรฐานตำแหน่งซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องถือปฏิบัติในการคัดเลือกหรือสรรหาบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งดังนี้

1. พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย หรือคุณวุฒิอื่นที่ ก.จ. ก.ท. หรือ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2) ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือหลักฐานที่ใช้แสดงในการประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภาออกให้เพื่อปฏิบัติหน้าที่สอน

1.2 หน้าที่และความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

1.3 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1) รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมินและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

3) จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล

4) จัดทำภาระงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5) การจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6) ประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7) เป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจการทั่วไป และประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

8) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1.4 การให้ได้รับเงินเดือน

2. พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก

2.1 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกันทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ เฉพาะสาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาปฐมวัย หรือคุณวุฒิอื่นที่ ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต.กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2) มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกันทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ และได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองจากหน่วยงาน ซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือหลักฐานที่ใช้แสดงในการประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภาออกให้เพื่อปฏิบัติหน้าที่สอน

2.2 หน้าที่และความรับผิดชอบ คือ การปฏิบัติหน้าหลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) โดยจะต้องผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.3 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) อบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามวัย

3) ปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

4) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

5) ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6) ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

7) ความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.4 การให้ได้รับเงินเดือน คือ ให้ได้รับเงินเดือนอันดับครูผู้ช่วย

3. พนักงานส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งครู

3.1 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาศึกษาศาสตร์ หรือทางอื่นที่ ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2) ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูผู้ช่วยและหรือตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กและหรือตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี โดยผ่านการประเมินการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. กำหนด หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.จ. ก.ท. หรือก.อบต. เทียบเท่า

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

3.2 หน้าที่และความรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเองและวิชาชีพประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนและหรือสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนการบริการสังคมด้านวิชาการ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3.3 ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3) ปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา

4) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

5) ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

6) ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

7) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

4. พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไป

หนังสือสำนักงาน ก.จ. ก.ท. และ ก.อบต. ที่ มท 0809.9/ว 2 ลงวันที่ 25 มกราคม 2554 ได้ชักซ้อมแนวทางการจ้างพนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายหลังจากการประกาศใช้มาตรฐานกำหนดตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็ก โดยต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง ดังนี้

4.1 การจ้างพนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหรือตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก แล้วแต่กรณี สามารถจ้างได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1) ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหรือตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก สำหรับผู้มีคุณวุฒิ ให้กำหนดลักษณะงาน และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งของตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหรือครูผู้ดูแลเด็ก แล้วแต่กรณี ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งที่ ก.ท. กำหนด

2) ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหรือตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก สำหรับผู้มีทักษะ ให้กำหนดลักษณะงาน และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งโดยใช้ทักษะเฉพาะของบุคคลซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในงานที่จะปฏิบัติไม่ต่ำกว่า 5 ปี และทักษะของบุคคลดังกล่าวจะต้องสามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงความมีทักษะในงานนั้นๆโดยมีหนังสือรับรองการทำงานจากนายจ้าง หรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานที่ได้ปฏิบัติหรือมีการทดสอบทักษะเฉพาะบุคคลด้วยการทดลองปฏิบัติ

5. พนักงานจ้างทั่วไปหรือพนักงานจ้างตามภารกิจที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย

5.1 ธุรการ/การเงิน/พัสดุ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

5.2 คนครัว/ผู้ประกอบอาหาร มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

5.3 ภารโรง/พนักงานทำความสะอาด มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

5.4 ยามรักษาความปลอดภัย มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

5.5 พนักงานจ้างตำแหน่งอื่น ๆ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจพิจารณากำหนดตำแหน่งและดำเนินการจ้างได้ตามระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ตามความเหมาะสมและจำเป็นทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสถานะทางการคลังของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ

2. ด้านผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ดังนั้นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายการกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ และส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานดังนั้นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างยั่งยืน

2) สนับสนุนงบประมาณด้านบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาเด็กปฐมวัยคุณภาพครู การจัดสภาพแวดล้อม งานวิชาการ และกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3) ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย การเสริมสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว ชุมชน

4) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์และเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

5) ระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

6) กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้แก่เด็ก ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคารสถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสม ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้ง สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณขนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศแสง และเสียงที่มากเกินควร หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

1.2 จำนวนชั้นของอาคาร ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น หากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติภัยต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสมและความสูงของตัวห้อง ไม่ควรน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

1.3 ทางเข้า – ออก และประตูหน้าต่าง ๆ ทางเข้า – ออก จากตัวอาคาร ต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติภัยหรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า – ออก 2 ทางและแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

1.4 ประตู- หน้าต่างประตู – หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้นให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้บริเวณประตู- หน้าต่าง ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องทางลมและแสงสว่าง

1.5 พื้นที่ใช้สอยพื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้การรับประทานอาหาร และการนอนโดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย โดยเฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน นอกจากนี้พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะหรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์หรือย้ายเครื่องเรือนตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ ดังนี้

1.5.1 บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

1) จัดให้มีการระบายอากาศที่ดีปลอดโปร่ง ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป

2) อุปกรณ์เครื่องนอนต่าง ๆ มีความสะอาด โดยนำไปปัดฝุ่น ตากแดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

3) จัดแยกเครื่องนอน หมอน ผ้าห่ม สำหรับเด็กแต่ละคน โดยเขียนหรือปักชื่อไว้ไม่ใช้ร่วมกัน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค

4) หมั่นตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์หรือแมลงต่าง ๆ มารบกวน ในบริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

1.5.2 บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก ควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้รวมกลุ่มและแยกกลุ่มย่อยในกิจกรรมการเรียนรู้อิสระ การเล่นสร้างสรรค์หรือการอ่านหนังสือเล่นต่อแท่งไม้ที่ต้องการมุมเงียบ และมีพื้นที่สำหรับการเล่นที่เลอะหรือเปียก ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและมีอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

1.5.3 บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวกมีแสงสว่างพอเหมาะ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้บริเวณห้องอาหารโต๊ะเก้าอี้ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหารต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอและควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีสภาพแข็งแรงและใช้งานได้ดี

1.5.4 บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยาเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็นและเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแล ตลอดเวลากรณีไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

1.5.5 บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควรและมีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้างและเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะโดยเน้นเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก

1.5.6 บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและแปรงสีฟัน ในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำจะต้องมีแสงสว่างเพียงพอมีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก และพื้นไม่ลื่น

1.5.7 ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่ง ต่อเด็ก 10 – 12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคารจะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีที่ไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก

1.5.8 ห้องเอนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหารหรือการนอน คำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียว ต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคาโดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.40 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

1.5.9 บริเวณพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูลจะต้องมีพื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูล ทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอถูกสุขลักษณะและมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

1.5.10 บันได ควรมีความกว้างแต่ละช่วง ไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20.00 เซนติเมตร บันไดทุกขั้นมีราวและลูกกรงไม่น้อยกว่า 90.00 เซนติเมตร มีราวเตี้ย เหมาะสำหรับเด็กได้เกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 17.00 เซนติเมตร เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ควรมีระดับความสูง และขนาดที่เหมาะกับเด็กปฐมวัย ให้เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสมำเสมอด้วยตนเองโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร

2.1.1 แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา เป็นต้นไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2 – 3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2.1.2 เสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกิน (ระหว่าง60 –80 เดซิเบล) อาคารควรจะตั้งอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม

2.1.3 การถ่ายเทอากาศควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้องกรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสมสำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 รั้ว ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า - ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรคโดยเฉพาะควรกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตรต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีพอสมควรกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ก็ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณวัด หรือในสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยต้องให้เด็กปฐมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

2.2.4 ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหากมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ของระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร นอกจากนี้ควรสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร

3.1.2 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร

3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า1.50 เมตรถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่ายหรือแหลมคม หากเป็นไม้ต้องไม่เสี้ยนไม้หรือแหลมคม

3.1.5 จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูงสะดวกต่อการหยิบใช้และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก

3.1.6 ใช้วัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

3.1.7 ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8 มีระบบการล็อกประตูในการเข้า – ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด - ปิดได้ควรมีกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตูสำหรับห้องครัว และที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด – ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.1.10 มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.1.11 เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1 มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2 มีการฝึกอบรมบุคลากร ในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติภัย และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3 มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาลไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันท่วงที่ กรณีเกิดเหตุการณ์คับขันหรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลติดประจำไว้ในที่เปิดเผย

3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กประจำไว้กรณีอาจต้องพาเด็กไปพบแพทย์

มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็กอายุ 2 - 5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับการศึกษา เพื่อพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์– จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

1.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

1.3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

1.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

1.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรีการเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย

1.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

1.7 รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

1.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

1.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

1.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

1.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

1.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2. คุณลักษณะตามวัย

เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ซึ่งคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก มีดังนี้

2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

2.1.1 อายุ 3 ปี ได้แก่ กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้เขียนรูปวงกลมตามแบบได้ใช้กรรไกรมือเดียวได้เป็นต้น

2.1.2 อายุ 4 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้รับลูกบอลด้วยมือและลำตัวได้เดินขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้ตัดกระดำษเป็นเส้นตรงได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย เป็นต้น

2.1.3 อายุ 5 ปี ได้แก่ กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ได้รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง ขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เขียนรูปสามเหลี่ยม

ตามแบบได้ ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ติดกระดุม ผูกเชือกรองเท้า ฯลฯ

2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

2.2.1 อายุ 3 ปี ได้แก่แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก ชอบที่จะให้ผู้ใหญ่พอใจและได้รับคำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยง เป็นต้น

2.2.2 อายุ 4 ปี ได้แก่ แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ชอบท้าทายผู้ใหญ่ ต้องการให้มีคนฟังคนสนใจ เป็นต้น

2.2.3 อายุ 5 ปี ได้แก่ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง และผู้อื่น ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง เป็นต้น

2.3 พัฒนาการด้านสังคม

2.3.1 อายุ 3 ปี ได้แก่ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาด (เล่นของชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้รู้จักรอคอย เป็นต้น

2.3.2 อายุ 4 ปี ได้แก่ แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้เป็นต้น

2.3.3 อายุ 5 ปี ได้แก่ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกับผู้อื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

2.4.1 อายุ 3 ปี ได้แก่สำหรับสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกัน และต่างกันได้บอกชื่อของตนเองได้ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองต่าง ๆ และแสดงท่าเลียนแบบได้รู้จักใช้คำถาม“อะไร” สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ เป็นต้น

2.4.2 อายุ 4 ปี ได้แก่ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะสนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องใช้คำถาม “ทำไม” เป็นต้น

2.4.3 อายุ 5 ปี ได้แก่ บอกความแตกต่างของกลิ่นสีเสียงรสรูปร่างจัดหมวดหมู่สิ่งของได้บอกชื่อ–สกุลอายุตนเองได้พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง สนทนาโต้ตอบ เล่าเรื่องได้สร้างผลงานตามความคิดตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น เริ่มเข้าใจสิ่งเป็นนามธรรม นับปากเปล่าได้ถึง 20 เป็นต้น

3. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

3.1 หลักการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย

3.1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้

3.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการและความสนใจของเด็ก

3.1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้

3.1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

3.1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

3.2 แนวทางการจัดประสบการณ์

3.2.1 จัดประสบการณ์สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ

3.2.2 จัดประสบการณ์สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้

3.2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ

3.2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็ก

3.2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3.2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีของเด็ก

3.2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

3.2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่วางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

3.2.9 ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผนสนับสนุน สื่อการสอนการเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

3.2.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

4. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปีสามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ ซึ่งเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

4.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

4.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

4.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

4.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

4.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

4.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวันการเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน มีครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

4.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

4.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

4.2.3 การพัฒนาอารมณ์จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อ ตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัดเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาท และปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

4.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีแสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4.2.5 การพัฒนาการคิดเพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอดสังเกตจำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา

4.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่

4.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวโดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

5. โภชนาการสำหรับเด็ก

เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กตามพัฒนาการ ควรส่งเสริมให้เด็กได้รับสารอาหารครบ 5 หมู่

มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาสถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน และมาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศ มาใช้ในการจัดการศึกษา โดยการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็กผู้ดูแลเด็ก เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบุคคล ครอบครัว องค์กร

ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้นำให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

2. จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะ ๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์ฯ และชุมชน

3. มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ได้โดยการประชาสัมพันธ์อาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ

4. มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันต่าง ๆ ของชุมชน เช่น สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว เป็นต้น

5. จัดให้มีกองทุกส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอาจขอรับการอุดหนุนจากงบประมาณต่าง ๆ ของหน่วยงานดังนี้

5.1 การสมทบหรือการอุดหนุนงบประมาณกองทุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.2 การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐบาล

5.3 การสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การภาครัฐอื่น

5.4 การสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน องค์กรการกุศล มูลนิธิ หรือมีผู้อุทิศให้

6. จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงานทิศทางและแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กเล็กที่จะเข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7. จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในลักษณะไตรภาคี 3 ฝ่าย จากภาคส่วนต่าง ๆ คือ ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านการพัฒนาปฐมวัย

2. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็ก

3. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัย ระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวทางการดำเนินงาน

เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับภาค ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดแนวทาง การดำเนินงานส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

1) ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดตั้ง และหรือการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่าย/สมาคม/ชมรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน ด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุม การอบรมสัมมนาหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานภายนอก และทุกภาคส่วน เพื่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ

3) จัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่าย/สมาคม/ชมรม ในการจัดการศึกษาการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการพัฒนาครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

4) สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ ในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการของทางราชการ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับหลักพรหมวิหาร 4

2.4.1 ความหมายของพรหมวิหาร 4

พระพุทธเจ้า (องฺ. ปญฺจก. (ไทย) 22/192/232.) ตรัสถึงพรมวิหาร 4 ไว้ว่า “ดูกรโทณะ ก็พราหมณ์เป็นผู้เสมอด้วยพรหมอย่างไร พราหมณ์ในโลกนี้เป็นอุภโตสุชาตทั้งฝ่ายบิดามารดา มีครรภ์เป็นที่ถือปฏิสนธิหมดจดดีตลอด 7 ชั่วบรรพบุรุษ ไม่มีใครจะคัดค้านหรือติเตียนได้โดยอ้างถึงชาติ เขาประพฤติโกมารพรหมจรรย์เรียนมนต์อยู่ตลอด 47 ปี ครั้นแล้ว ย่อมแสวงหาทรัพย์สำหรับบูชาอาจารย์เพื่ออาจารย์โดยธรรมอย่างเดียว ไม่แสวงหาโดยไม่เป็นธรรม ก็ธรรมในการแสวงหานั้นอย่างไร คือไม่แสวงหาด้วยกสิกรรม พาณิชยกรรม โครักขกรรมการเป็นนักรบ การรับราชการ ศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่ง เขาถือกระเบื้องเที่ยวภิขาจารอย่างเดียว มอบทรัพย์สำหรับบูชาอาจารย์แก่อาจารแล้ว ปลงผมและหนวดนุ่งห่มผ้ากาสายะ ออกบวชบรรพชิตเขาบวชแล้วอย่างนี้มีใจประกอบด้วยเมตตาแผ่ไปตลอดทิศหนึ่งอยู่ทิศที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 ก็เหมือนกัน ตามนัยนี้ทั้งเบื้องบน เบื้องล่าง เบื้องขวา แผ่ไปตลอดโลก แก่สัตว์ทุกเหล่าในทุกสถานที่ ด้วยใจประกอบด้วยเมตตา อันไพบูลย์ ถึงความเป็นใหญ่หามิได้ ไม่มีเวร ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนอยู่ฯ มีใจประกอบด้วยกรุณา.ประกอบด้วยมุทิตา.ประกอบด้วยอุเบกขา แผ่ไปตลอดทิศหนึ่งอยู่ ทิศที่ 2 ที่ 3 ที่ 4 ก็เหมือนกัน ตามนัยนี้ ทั้งเบื้องบน เบื้องล่าง เบื้องขวางแผ่ไปตลอดโลก ทั่วสัตว์ทุกเหล่าในที่ทุกสถานด้วยใจที่ประกอบด้วยอุเบกขา อันไพรบูลย์ 4 ความเป็นใหญ่หาประมาณมิได้ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียนอยู่ เธอเจริญพรหมวิหาร 4 ประการนี้แล้ว เมื่อตายไปย่อมเข้าถึงสุคติพรหมโลกดูกรโทณะ พราหมณ์เป็นผู้ชื่อว่าเสมอด้วยพรหมอย่างนี้แล

กรมการศาสนา (2538, หน้า 21) กล่าวว่า พรหมวิหาร ความหมาย คุณสมบัติประจำใจสำหรับผู้ใหญ่โดยมุ่งธรรมสูงส่งดุจพรหม 1) เมตตา ความรักใคร่ ปรารถนาศานติสุขแก่ทุกชีวิต ประสานโลกให้อบอุ่น ร่มเย็น 2) กรุณา ความสงสารใฝ่ใจในอันจะรับรู้ความเดือนร้อนแทนคนอื่นเหมือนทุกข์ของตน 3) มุทิตา ความยินดี พลอยชื่นชมยินดีต่อความสำเร็จของผู้อื่นโดยบริสุทธิ์ใจ 4) อุเบกขา ความวางใจ เป็นกลาง ปลงใจวางเฉย เห็นเป็นธรรมดาของโลก

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พระธรรมปิฎก, 2543, หน้า 4) บัญญัติศัพท์คำว่า “พรหมวิหาร4” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Sublime states of mind” ส่วนสมาคมปาลีปกรณ์ (The pail text society) ในประเทศอังกฤษใช้คำว่า “Brhamviharas” (The pail text society, 2002) โดยพรหมวิหาร หมายถึง ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ หรือ หลักความประพฤติที่ประเสริฐที่สุด หรือ ธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติจึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจดและปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์ทั้งหลายโดยชอบ

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2543, หน้า 43–44) กล่าวว่า พรหมวิหาร 4 ว่า พรหมวิหารของผู้บริหารรู้จักมองแง่ดีของเพื่อนร่วมงาน และจดจำไว้เพื่อจะได้ใช้คนให้เหมาะสมกับลักษณะที่ดีของเขากรุณาจะทำให้นักบริหารเปิดใจกว้างรับฟังปัญหาของคนอื่น มุทิตาทำให้นักบริหาร

ส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถจนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นและอุเบกขาจะทำให้ผู้บริหารมีความยุติธรรมในการให้รางวัลและโทษ โดยรู้เท่าทันคนร่วมงานทุกคน

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) (2543, หน้า 195–203) กล่าวว่า ความหมายว่าของหลักพรหมวิหาร 4 สามารถสรุปความได้ว่าพรหมวิหาร 4 เป็นคุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐเป็นธรรมเป็นที่อยู่ซึ่งมีทั้งความดีและความสุข โดยให้ผู้ปฏิบัตินำไปใช้ดังนี้ ขั้นแรกให้ปฏิบัติด้วยจิตคิดเกื้อกูลแผ่ออกไปในสัตว์บุคคลทั้งหลายคือความเมตตา

พระคันธสาราภิวงศ์ (2544, หน้า 18-37) กล่าวว่า พรหมวิหาร ธรรมข้อนี้มีตรัสไว้ในพระสูตรจำนวนมาก คำว่า พรหมวิหาร แปลตาม ศัพท์ว่า ธรรมประจำใจของผู้ประเสริฐ คำว่า ผู้ประเสริฐในที่นี้คือผู้ยอมเสียสละเพื่อบุคคลอื่นเราทุกคนนั้นมีความอ่อนแออยู่อย่างหนึ่งนั่นคือความเห็นแก่ตัวนี้เป็นความอ่อนแอของคนธรรมดาของทุกคน ดังนั้น คนส่วนใหญ่จึงแสวงหาและทำเพื่อตัวเองคนที่ทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อตัวเองนั้นจัดว่าเป็นคนธรรมดาสามัญไม่ใช่ผู้ประเสริฐ ผู้ประเสริฐนั้นเป็นคนมุ่งประโยชน์ผู้อื่นเป็น สำคัญไม่เห็นแก่ตัวแต่อย่างใด

1. เมตตา ลักษณะของเมตตา คือความเป็นไปด้วยอาการเกื้อกูล หมายความว่าเมตตามีสภาพต้องการที่จะบำเพ็ญประโยชน์แก่บุคคลอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เมื่อบิดามารดามีจิตผูกพันในบุตรธิดาญาติพี่น้อง มีจิตผูกพันในญาติของตนหรือมิตรสหายมีจิตผูกพันในเพื่อน ต่างคิดว่าเป็นลูกหลานญาติพี่น้อง หรือมิตรสหายของเรา แล้วจึงช่วยเหลือเกื้อกูลความรู้สึกเช่นนี้ไม่ใช่เมตตาในพรหมวิหาร แต่เป็นความผูกพันซึ่งจัดว่าเป็นกิเลสอย่างหนึ่งในกรณีตรงกันข้าม เมตตาที่แท้จริงจะต้องมีความปรารถนาดี โดยไม่หวังผลตอบแทนไม่เลือกบุคคลว่าเป็นคนที่รู้จักหรือไม่รู้จักรักหรือชัง เมตตานี้เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายเจริญอยู่เป็นนิตย์ พระองค์มีพระเมตตาเปี่ยมล้นในเหล่าสัตว์ถ้วนหน้าเสมอเหมือนกัน ทรงมีพระเมตตาในพระเทวทัตผู้คิดร้ายพระองค์เหมือนในราหุลกุมารราชโอรส ความเมตตาของพระพุทธเจ้านั้นเสมอภาคกันหมดไม่จำกัดบุคคล

1.1 เมตตาทางกาย คือ การช่วยเหลือผู้อื่นทางกายเมื่อเห็นว่าบุคคลอื่นจำเป็นจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเรา แม้เขาจะไม่เอ่ยปากขอร้องเราก็พยายามช่วยเหลือทางกายซึ่งอาจจะเป็นการขวนขวายทางร่างกาย โดยยอมเสียสละเวลาส่วนตัวของตนหรือบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้น เมตตาเช่นนี้จัดว่าเป็นเมตตาทางกาย

1.2 เมตตาทางวาจา คือ การพูดคำไพเราะอ่อนหวานสละสลวยน่าฟังทำให้บุคคลอื่นเมื่อได้ยินแล้วจะรำลึกถึงคำนั้นตลอดกาลอันยาวนานการพูดคำไพเราะอ่อนหวาน เช่นนี้ จัดว่าเป็นเมตตาทางวาจา

1.3 เมตตาทางใจ คือ การแผ่ความปรารถนาดีของตนไปยังบุคคลอื่นการแผ่เมตตาเช่นนี้มีจุดประสงค์ เพื่อเสริมสร้างบุญบารมีของตนหรือเป็นการแผ่เมตตา เพื่อเจริญฌานอันเป็นเหตุให้ไป

เกิดในพรหมโลกก็จัดว่าเป็นเมตตาทางใจผู้มีเมตตาทางกาย วาจา ใจ จะมีความสุขเสมอเพราะเขาไม่มีศัตรูไม่มีความขุ่นข้องหมองใจ เมื่อเขามีความสุขใจด้วยอำนาจของเมตตาคนรอบข้างที่อยู่ใกล้ชิดกับเขาก็พลอยมีความสุขใจไปด้วย ผู้มีเมตตาย่อมจะไม่กล่าวคำเสียดสีให้ร้ายคนอื่นไม่กระทำกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เบียดเบียนผู้อื่น เมื่อเป็น เช่นนั้น ความบาดหมางกันในสังคมก็จะไม่เกิดขึ้นเพราะต่างก็มีเมตตามีไมตรีจิตต่อกันและกันรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา คิดว่าเรารักสุขเกลียดทุกข์ฉันใดคนอื่นก็รักสุขเกลียดทุกข์ฉันนั้น หากมวลมนุษย์เอาใจเขามาใส่ใจเราเช่นนี้สังคมก็จะมีแต่ความสงบสุข

2. กรุณา ลักษณะของกรุณา คือ ความเป็นไปด้วยอาการขจัดความทุกข์นั่นคือความสงสารอนุเคราะห์ผู้ที่ประสบความเดือดร้อน กรุณา หมายความว่า กรุณาเป็นสภาวะที่ทำให้สัตบุรุษเกิดใจหวั่นไหว คือ เกิดความสงสารไม่อาจจะนิ่งนอนใจอยากจะอนุเคราะห์ผู้อื่นให้พ้นทุกข์ เมื่อเราพบเห็นคนอ่อนแอถูกเบียดเบียนอยู่ หรือพบเห็นสัตว์เดียรัจฉานเบียดเบียนกัน หรือว่าพบเห็นคนเบียดเบียนสัตว์เดียรัจฉานที่ไร้กำลังต่อสู้เรามักเกิดความสงสารที่จะช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ความรู้สึก เช่นนี้เรียกว่า กรุณา กรุณานี้เป็นธรรมสำคัญมากถ้ามวลมนุษย์ขาดความกรุณาสงสารกันสังคม มนุษย์ก็จะปราศจากความสุข มนุษย์จะขาดคุณธรรมมีแต่ความเห็นแก่ตัว ส่วนสังคมที่รู้จักสงสารกันโอบอ้อมอารีช่วยเหลือกันและกัน ก็จะอยู่เป็นสุขบุคคลที่รู้จักสงสารช่วยเหลือผู้อื่นในยามยากนั้น ย่อมจะได้รับผลทันตาในปัจจุบัน คือ ไม่ว่าเขาจะไปที่ใดหรืออยู่ที่ไหนเมื่อต้องการความช่วยเหลือก็มีบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มาช่วยเหลือให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องนั้น ๆ การเจริญกรุณานั้นเหมือนกับการเจริญเมตตา คือ เจริญทางกาย ทางวาจา และทางใจ ทางกายก็เป็นการอนุเคราะห์บุคคลอื่นด้วยวัตถุสิ่งของหรือขวนขวายจัดแจง ทางวาจาก็เป็นการแนะนำปลอบโยน ทางใจก็เป็นความสงสารเห็นใจ

3. มุทิตา ลักษณะของมุทิตา คือ ความชื่นชม หมายความว่า พลอยยินดีในความสุขหรือความสำเร็จของคนอื่น มุทิตาเป็นธรรมที่พึงเจริญในเมื่อเราเห็นคนอื่นดีกว่าตน ต่างจากกรุณาที่เจริญเมื่อเห็นคนอื่นมีทุกข์ตกต่ำกว่าตนในเชิงปฏิบัติจริง ๆ มุทิตานี้ทำได้ยากกว่ากรุณาบางคนมีเมตตาปรารถนาดีมีความกรุณาสงสารแต่เจริญมุทิตาไม่ได้เพราะเราทุกคนมีอนุสัยกิเลสคือ ความริษยานองเนื่องอยู่ในกระแสจิต น้อยคนนักที่จะกำจัดความริษยานั้นได้จะต้องฝึกฝนไปเรื่อย ๆ จึงจะบรรเทาลงได้การฝึกฝนนั้นก็ต้องประกอบด้วยโยนิโสมนสิการ คือความเข้าใจด้วยเหตุผลว่า ความริษยาไม่ก่อให้เกิดคุณใด ๆ ผู้มีความริษยาจะได้รับผลคือขาดบริวารไม่มีคนติดสอยห้อยตามแต่ผู้ที่เจริญมุทิตาโดยกำจัดความริษยาได้ย่อมจะได้รับอานิสงส์ คือ มีบริวารมีมิตรสหายห้อมล้อมความริษยานั้นเป็นธรรมก่อให้เกิดโทษในปัจจุบันและภพต่อไปไม่ว่าเกิดกับผู้ใดก็ทำให้ผู้นั้นตกต่ำไปตลอด การเจริญมุทิตานั้นเหมือนกับการเจริญเมตตาและกรุณา คือ เจริญทางกาย ทางวาจา และทางใจ ทางกายก็เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นที่ประสบความสำเร็จแล้วให้ได้รับความสำเร็จยิ่งๆ ขึ้นไป ทางวาจาก็เป็นการแนะนำบุคคลนั้นในหนทางที่ดีทางใจก็เป็นความพลอยยินดีกับความสำเร็จของผู้นั้น

4. อุเบกขา ลักษณะของอุเบกขา คือ ความเป็นไปโดยอาการวางเฉยในเหล่าสัตว์กล่าว คือ เมื่อเราไม่อาจช่วยเหลือผู้อื่นได้ก็พึงวางใจเป็นกลางยอมรับความจริง ว่าเป็นกรรมเก่าของเขาไม่มีใครบังคับบุคคลเหล่านั้นให้เป็นไปในอำนาจของตน เพราะเหล่าสัตว์มีกรรมเป็นสมบัติของตนจึงต้องเป็นไปตามกรรมทำไว้ แม้พระพุทธเจ้าก็สักแต่แนะนำข้อปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนกรรมดีแต่พระองค์ไม่อาจจะลบล้างกรรมเก่าของเราได้ กรรมเก่าที่เป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วนั้นติดตามทุกคนอยู่เสมอเหมือนเงาตามตัวเรา ไม่อาจรู้ว่าบาปกรรมในอดีตจะส่งผลเมื่อใด เพื่อให้บาปกรรมนั้นมีกำลังอ่อนส่งผลในปัจจุบันไม่ได้เราจึงต้องทำกรรมดีให้มีอยู่เสมอกรรมดีที่ทำในปัจจุบันชาตินี้จะช่วยอุปถัมภ์ค้ำจุนกรรมฝ่ายดีในอดีตให้ส่งผลและขัดขวางบาปกรรมในอดีตได้รับความสำเร็จยิ่งๆ ขึ้นไป ทางวาจาก็เป็นการแนะนำบุคคลนั้นในหนทางที่ดีทางใจก็เป็นความพลอยยินดีกับความสำเร็จของผู้นั้น

ดนัย ไชยโยธา (2544, หน้า 8) กล่าวว่า ความหมายของพรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมอันเป็นเครื่องอยู่ของพรหม หลักธรรมสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง หลักธรรมนี้เป็นธรรมสำหรับทุกคนเช่นบิดา มารดา ครูอาจารย์หัวหน้าหน่วยงานและนักบริหาร ซึ่งพรหมวิหารธรรมมี ดังนี้

1. เมตตา ความรักใคร่เอ็นดูหมายถึง ความปรารถนาดีต่อผู้อื่นให้มีความสุขความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองตามสมควรแก่สภาพ

2. กรุณา ความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ หมายถึง ความปรารถนาจะช่วยผู้อื่นให้พ้นความทุกข์ยาก เห็นอก เห็นใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

3. มุทิตา ความมีจิตพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี หมายถึง การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความเจริญ เช่น การเลื่อนฐานะ ตำแหน่ง ยศ เป็นต้น

4. อุเบกขา ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงความวิบัติซึ่งหมายถึงความไว้วางใจเป็นกลาง

กระทรวงศึกษาธิการ (2548, หน้า 32) กล่าวว่า พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมเครื่องเป็นอยู่ของผู้เป็นใหญ่ ผู้ประเสริฐ ผู้เป็นครูคน ดังนี้

1. ความเมตตา ความเมตตาเป็นความรักใคร่ เยื่อใย ที่ปรารถนาจะให้ผู้อื่น สัตว์อื่นมีความสุข ความรักใคร่นี้มี 2 ประเภท

1.1 ความรักประเภทแรก คือ รักอย่างมีกิเลสด้วยอำนาจกามตัณหา เป็นความรักในทางชู้สาวที่ปรารถนาจะเอาและครอบครองเป็นเจ้าของด้วยอำนาจของราคะเมื่อไม่ได้ก็ผิดหวัง เสียใจหรือคิดทำลายให้พินาศไป

1.2 ความรักประเภทสอง คือ เป็นรักในเมตตาเป็นความรักใคร่ที่ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุขเป็นความรักที่บริสุทธิ์ มิได้เจือด้วยความใคร่ในราคะมิใช่รักด้วยความพอใจ เพื่อพึงได้รับอามิสลาภสักการ และเป็นความรักที่ปรารถนาจะให้มิใช่จะเอาไม่ปรารถนาที่ครอบครองเป็นเจ้าของ ความรักในเมตตาจึงมีลักษณะชุ่มเย็นเหมือนน้ำที่อาบชโลมให้ใจด้วงอื่น คลายความเร่าร้อนและสงบเย็นลงได้

จิตใจย่อมผ่องใสชื่นบานทั้งผู้ให้และผู้รับ สิ่งที่ตรงข้ามกับเมตตา คือ ราคะ ได้แก่ ความกำหนัดยินดีในกามและพยาบาท คือความอาฆาตปองร้างซึ่งมีแต่จะทำให้จิตใจกระวนกระวายเร่าร้อน ถูกแผดเผาด้วยไฟแห่งความอาฆาตแค้นและพิษแห่งความกำหนัดนั้น

2. ความกรุณา คือ ความสงสารเป็นความปรารถนาที่จะช่วยผู้อื่นสัตว์อื่นให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อนมีความเห็นอกเห็นใจคน และสัตว์อื่นที่ตกทุกข์ได้ยาก และประสงค์จะปลดเปลื้องทุกข์ให้แก่คนและสัตว์เหล่านั้น สิ่งที่ตรงข้ามกับความกรุณา คือ ความโทมนัส หมายถึง ความไม่สบายใจ ความเศร้าใจที่ไม่อาจช่วยเหลือผู้ประสบความทุกข์ยากให้พ้นจากทุกข์ได้ และวิหิงสาคือ ความเบียดเบียนเป็นความมุ่งร้ายทำลายผู้อื่นสัตว์อื่นให้ได้รับความทุกข์ยากความกรุณา เป็น เรื่องของจิตที่คิดสงสารเมื่อเห็นชีวิตของผู้อื่น สัตว์อื่น ประสบกับความทุกข์ยากก็เกิดความรู้สึก หวั่นไหวจนไม่อาจนิ่งเฉยไม่อาจนั่งดูด้ายและไม่อาจทนอยู่ต่อไปได้ จนต้องลงมือหาทางช่วยเหลือในทันทีทันใด เพื่อให้ชีวิตของผู้อื่นนั้นพ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน ความกรุณาจึงเป็นคุณธรรมสำคัญ ที่ทำให้คนเกิดความเสียสละยอมสละความสุขส่วนตัว เพื่อเข้าไปให้ความช่วยเหลือและทำให้เกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไปยังผู้อื่นได้และจิตที่มีความกรุณานี้เองที่ทำให้คนเกิดความมีน้ำใจที่คิดจะช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันเป็นการช่วยเยียวยาและบรรเทาความทุกข์ยากของคนในสังคมทั้งยังช่วยสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคมนั้น

3. มุทิตา คือ การพลอยยินดีชื่นชมโสมนัสเมื่อผู้อื่น สัตว์อื่นได้ดีมีความสุขสำหรับผู้เป็นครูแล้ว คือ ความยินดี ปลื้มติใจในความสำเร็จของผู้เป็นศิษย์จึงเป็นสิ่งที่ยังความชุ่มชื่นใจในผลสำเร็จของงานให้แก่ผู้ที่เป็นครูสิ่งที่ตรงข้ามกับมุทิตา คือ ความโสมนัสที่เจือด้วยกามคุณและความริษยา คือความไม่ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ความอิจฉาริษยานั้นส่งผลให้มีแต่การทำลายโลกให้เร่าร้อนและแหลกลาญ ไม่เป็นสุข ทำลายทั้งตนเองและผู้อื่นให้พินาศย่อยยับ ผู้ที่ขาดมุทิตาจะหาความสุขมิได้ เพราะใจจะเร่าร้อนหงุดหงิดด้วยอำนาจของความอิจฉาและริษยาและมองไม่เห็นความดีความเจริญทั้งของตนเองและผู้อื่นจึงไม่อาจมีความสุขที่แท้จริงทั้งที่มีทรัพย์สมบัติและความพร้อม ตรงข้ามกับผู้ที่มีมุทิตาแม้จะมีความยากจนแต่ใจที่มีมุทิตาก็ทำให้ชีวิตมีความสุขสมบูรณ์ได้

4. อุเบกขา คือ ความวางเฉยด้วยปัญญาในความวิบัติของคนและสัตว์ทั้งหลายเพราะเหตุที่ไม่อาจเข้าไปให้ความช่วยเหลือคนและสัตว์เหล่านั้นได้จึงวางเฉยไม่ดีใจเสียใจไปกับสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นโดยพิจารณาด้วยปัญญาว่าเป็นกรรมที่เขาทำของเขามาอย่างนี้ไม่ใช่หน้าที่เราที่จะเข้าไปแก้ไขใคร ทำอย่างไรไว้ก็ย่อมได้รับผลอย่างนั้นแต่การพิจารณาถึงเหตุดังกล่าวนั้นต้องเป็นไปโดยไม่มีอคติใดๆ สิ่งที่ตรงข้ามกับอุเบกขา คือ โมหะ หมายถึง ความหลงกับราคะ หมายถึง ความยินดี และปฏิฆะ ความยินร้าย อันทำให้ใจมืดมัวเศร้าหมองด้วยความไม่รู้และความเข้าไปยินดียินร้ายใน ความวิบัติขัดข้องของคนและสัตว์

กิตต์ นิรันต์พานิช (2552, หน้า 7) กล่าวว่า พรหมวิหาร วิหาร แปลว่า ที่อยู่ พรหม แปลว่า ประเสริฐ คำว่า พรหมวิหาร หมายความว่า เอาใจจับอยู่ในอารมณ์แห่งความประเสริฐหรือเอาใจไปขังไว้ในความดีที่สุดซึ่งมีคุณธรรม 4 ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

1. เมตตา แปลว่า ความรัก หมายถึง รักที่มุ่งเพื่อปรารถนาดี ความสุขที่เขามีเรา รักผู้อื่นเสมอด้วยรักตนเอง

2. กรุณา แปลว่า ความสงสาร หมายถึง ความปรานี ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ชี้ช่องบอกทางให้พ้นทุกข์

3. มุทิตา แปลว่า มีจิตอ่อนโยน หมายถึง จิตที่ไม่มีความอิจฉาริษยาเจือปนมีอารมณ์สดชื่นแจ่มใสตลอดเวลา

4. อุเบกขา แปลว่า ความวางเฉย นั่นคือ มีการวางเฉยต่ออารมณ์ที่มากระทบความวางเฉยในพรหมวิหารนี้ หมายถึง เฉยโดยธรรมคือทรงความ ยุติธรรมไม่ลำเอียงต่อผู้ใดผู้หนึ่ง

2.4.2 องค์ประกอบของหลักพรหมวิหาร 4

พระไตรปิฎก (ที.ปา. (ไทย)11/228/232) กล่าวว่า พรหมวิหารธรรม หมายถึงธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ หลักธรรมข้อนี้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองที่จำเป็นจะต้องประพฤติปฏิบัติมี 4 ประการดังนี้

1. เมตตา ความรักใคร่ปรารถนาดีมีไมตรีต่อประชาชนหรือผู้ใต้ปกครองกล่าวคือปรารถนาให้เขาเหล่านั้นมีความสุข

2. กรุณา ความสงสารคือช่วยเหลือให้ประชาชนหรือผู้ใต้ปกครอง ให้พ้นจากทุกข์ใฝ่ใจในอันจะปลดเปลื้องบำบัดความเดือดร้อนของปวงประชารวมถึงสัตว์ทั้งปวงด้วย

3. มุทิตา ความเบิกบานพลอยยินดีเมื่อประชาชนหรือผู้ปกครองประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานควรรู้สึกยินดีกับความสำเร็จของเขาเหล่านั้น

4. อุเบกขา ความวางใจเป็นกลางคืออันที่จะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา

บุญมีแท่นแก้ว (2539, หน้า 8) กล่าวว่า ได้ให้ความหมายของพรหมวิหารธรรมทั้ง 4 ประการดังนี้

1. เมตตา หมายถึง ความรัก คือ ความปรารถนาดีมีไมตรีจิต ต้องการความช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข

2. กรุณา หมายถึง ความสงสาร คือ อยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ใฝ่ใจในอันที่จะปลดเปลื้องความทุกข์ยากเดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง

3. มุทิตา คือ ความเบิกบานก็พลอยยินดีด้วยใจจริง เมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุขก็มีจิตใจแช่มชื่นเบิกบานเมื่อเห็นเขาประสบความสำเร็จงอกงามยิ่งขึ้นไป

4. อุเบกขา หมายถึง ความมีใจเป็นกลาง คือ มองตามความเป็นจริงโดยวางจิตเรียบสม่ำเสมอมั่นคง แน่วแน่ เที่ยงตรงดุจตรา พร้อมที่จะวินิจฉัยวางตนและปฏิบัติไปตามความเที่ยงธรรม

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (2541, หน้า 8-9) ให้ความหมายพรหมวิหาร 4 ว่าบุคคลผู้มีคุณธรรมครบถ้วนบริบูรณ์เท่านั้นอันพรหมวิหารธรรมนั้นมี 4 ประการ คือ

1. เมตตาความจริงใจ ความรักความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมดูได้จากสีหน้าที่บ่งบอกคือ ยิ้มแย้มแจ่มใสและดูจากการกระทำที่มุ่งหวังให้ผู้อื่นมีดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. กรุณา ความสงสารความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลก ยามเห็นผู้อื่นมีความลำบากก็ทนอยู่ไม่ได้ต้องแสดงออกมาด้วยการเข้าช่วยเหลือเจือจุนด้วยความเต็มใจเสมอ ในทำนองสุขก็สุขด้วยนั่งเอง

3. มุทิตา ความชื่นชมยินดีในความสำเร็จสมหวังของผู้อื่นไม่แสดงความอิจฉาริษยาด้วยการทนดูเห็นคนที่เขาได้ดีกว่าตัวไม่ได้ ดูได้จากการไปแสดงไมตรีต่อบุคคลอื่นหรือชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้อื่นโดยไม่ต้องบังคับใจ

4. อุเบกขา ความวางเฉยในเมื่อไม่อาจจะช่วยเหลือเขาได้ไม่ทับถมซ้ำเติมและเมื่อผู้อื่นผิดพลาดหรือได้รับความวิบัติไม่แสดงอาการสมน้ำหน้าเมื่อเขาพลาด เป็นต้น

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2551, หน้า 453) กล่าวว่า พรหมวิหารธรรม หมายถึง คุณธรรมสำหรับผู้ใหญ่ นักปกครองหรือผู้บริหาร 4 ประการ ได้แก่

1. เมตตา คือ ความรัก ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุขมีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่ผู้อื่น

2. กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ใฝ่ใจในอันที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

3. มุทิตา คือ ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุขมีใจผ่องใสบันเทิง ประกอบด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุขเจริญงอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป

4. อุเบกขา คือความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชังพิจารณากรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้วอันควรได้รับทั้งผลดีและชั่วสมควรแก่เหตุอันตนประกอบ

2.4.3 การบูรณาการของหลักพรหมวิหาร 4 การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2542, หน้า 10) กล่าวว่า พรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมะประจำอันประเสริฐอันเป็นหลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์เป็นธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ซึ่งเป็นหลักธรรมประจำใจและกำกับความประพฤติเป็นธรรมที่ส่งเสริมในการปกครองมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1) เป็นคนใจคอกว้างขวาง เยือกเย็นไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ใคร

2) บุคลิกน่านิยมนับถือ เป็นที่พึ่งของสังคม

3) มีน้ำใจประเสริฐเปี่ยมด้วยมนุษยธรรม มองโลกในแง่ดีทำให้มีชื่อเสียงดีเด่น ชีวิตผาสุกในทุกที่ด้วยหลักธรรมพรหมวิหาร 4 นี้เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญต่อการบริหารมาก โดยเฉพาะกับหัวหน้า ดังนั้นการที่หัวหน้าจะนำหลักธรรมนี้มาใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชามาพิจารณา สถานการณ์ที่จะนำหลักธรรมนี้มาใช้ ดังนี้

(1) เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่ปกติหัวหน้าควรมีเมตตา หมายถึง การให้ความรักความปรารถนาดี มีความปรารถนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสุข

(2) เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาตกต่ำกว่าเดิมได้รับความเดือดร้อนเป็นทุกข์ หัวหน้าต้องมีความกรุณา หมายถึง การมีความรู้สึกหวั่นไหว เมื่อเห็นผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับความเดือดร้อนและหัวหน้ามีความต้องการที่จะช่วยให้บุคคลนั้นหมดทุกข์

(3) เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาดีขึ้นประสบความสำเร็จ หัวหน้าควรมีมุทิตาหมายถึงมีความปีติยินดีกับความสุขของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยและคอยให้การสนับสนุนส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น

(4) ในกรณีที่มีการรักษาความถูกต้องชอบทำตามหลักการและกฎเกณฑ์หัวหน้าควรมีอุเบกขา หมายถึง การที่วางใจเป็นกลางแต่ยังคงอยู่ใกล้ๆ กับผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ไม่เข้าไปก้าวก่ายเพื่อให้ความถูกต้องชอบธรรมนั้นยังคงอยู่ต่อไป

พิสิฐ เจริญสุข (2543, หน้า 23) กล่าวว่า พรหมวิหารธรรม คือ ธรรมเป็นหลักประจำ ใจกำกับพฤติกรรมคนในองค์การในสังคม ให้เป็นไปโดยชอบธรรมถูกต้องตามทำนองคลองธรรมก่อให้เกิดอานิสงส์นานัปการโดยเฉพาะเมตตาธรรมซึ่งได้รวบรวมไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. ยามตื่นก็เป็นสุข
2. ยามหลับก็เป็นสุข
3. ยามฝันก็ฝันดีไม่มีฝันร้าย
4. เป็นที่รักของคนทั้งปวง
5. เป็นที่รักของสัตว์โลกทั้งมวล
6. เทพยินดีคุ้มครองรักษา
7. ภัยพิบัติศาสตราวุธยาพิษไม่แผ้วพานกล้ำกราย
8. มีจิตที่มั่นคงมีเสถียรภาพ
9. มีผิวพรรณผ่องใสใบหน้าอิ่มเอิบ
10. เมื่อเวลาสิ้นใจก็มีสติ
11. เมื่อยังไม่ก้าวสู่โลกุตรธรรมก็สู่สุขคติในพรหมโลก

วรญา ทองอุ่น (2548, หน้า 120–121) กล่าวว่า ผู้ใดมีคุณธรรมตามพรหมวิหาร 4 ผู้นั้นได้ชื่อว่า เป็นผู้มีพระคุณยิ่งใหญ่เพราะผู้ที่มีคุณธรรมตามพรหมวิหาร คือ ผู้ที่มีพฤติกรรมการปฏิบัติเกื้อกูลต่อผู้อื่นโดยมีหลักสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. เมตตา (Loving Kindness) มีความรักใคร่ปรารถนาที่จะให้เป็นสุข หมายถึง พฤติกรรมมีความหวังดี เพื่อให้ผู้อื่นมีความสุขมีจิตใจแผ่ไมตรีจิตสนิทสนมกับผู้น้อยหวังความดีงามแก่เขาอยากให้เขามีความสุข ไม่อยากให้มีอันตรายจากความอาฆาตบาดหมางใจกันปรารถนาให้มีความสามัคคี กลมเกลียวกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหวังให้เขาเจริญด้วยความรู้ความสามารถ อันเป็นทางให้เกิดลาภยศและชื่อเสียงรักษาตนให้ได้รับความสุขโดยสวัสดิภาพ เมตตาธรรมเป็นเครื่องบำรุงอัธยาศัยร้อยใจให้จิตคิดเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ชำระล้างเสียซึ่งมลทินคือความพยาบาทความเห็นแก่ได้ความเห็นแก่ตัวความเห็นแก่ประโยชน์ ถ้าดวงจิตมีเมตตาแล้วจะป้องกันความคิดวิปริตในทางทำลายให้ร้ายป้ายสีในทางเสียหายไม่เป็นความจริงได้ สังคมก็จะอยู่เป็นสุของค์การก็จะสามัคคี

2. กรุณา คือ มีความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ หมายถึง พฤติกรรมหวังดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีได้รับร้อนตกทุกข์ได้ยาก ย่อมมีความลำบากทั้งกายและใจจึงมีความเห็นใจพลอยหาวิธีไม่ให้เกิดความลำบากแก่ผู้ทำงานด้วยการอำนวยความสะดวกสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือให้เต็มกำลังในการทำงาน

3. มุทิตา คือ ความอิจฉาริษยาเป็นโทษทำลายความสามัคคีความเจริญของหมู่คณะเมื่อเกิดขึ้นย่อมชักนำจิตให้วิปริตไปต่าง ๆ นานา คิดแต่อุบายในการทำลายยุ่งให้เสียหายแม้เหตุแห่งความไม่เป็นจริงมีแต่มุทิตาธรรมที่ปราบปรามความอิจฉาริษยาของคนในสังคม ในองค์การได้เมื่อเรามีมุทิตาย่อมได้รับความนิยมนับถือจึงเป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังในใจของบุคลากรในหน่วยงานของทุกหน่วยงาน

4. อุเบกขา คือ เมื่อมีผู้ประพฤติไม่ดีก็ต้องถูกตำหนิลงโทษตามกรณีของความผิดไม่ตัดสินเอนเอียงเพราะอำนาจอคติที่ผิด ๆ นี่คือพฤติกรรมการมีอุเบกขา

สรุปได้ ในการบริหารงานของศูนย์เด็กเล็กนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้เดินไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล แสดงให้พนักงาน ครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเห็นว่า ผู้บริหารนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 เป็นคนที่มีความเมตาต่อพนักงาน ครูผู้ดูแลเด็ก รู้จักช่วยเหลือพนักงานในศูนย์เด็กเล็กเวลาที่เดือดร้อน มีความยินดีเมื่อพนักงาน หรือ ครูผู้ดูแลเด็ก เมื่อเขาได้รับผลงาน และจะต้องเป็นคนที่รู้จักวางใจให้เป็นกลางไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ก็จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรม

2.5 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.5.1 ข้อมูลสภาพทั่วไป

อำเภอโพนทราย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ด โดยห่างจากจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นระยะทางประมาณ 85 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทาประมาณ 560 กิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไป เป็นที่ราบแอ่งกระทะและมีลักษณะเป็นทุ่งกว้างลักษณะดินปนทรายเหมาะสำหรับการทำนา ปลูกพืชไร่และการเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ประมาณ 215.853 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 126,381 ไร่ มีลำน้ำเสียวเป็นแนวเขตอำเภอด้านทิศเหนือและมีลำน้ำมูลเป็นแนวเขตด้านทิศใต้ป่าสาธารณะ 1 แห่ง คือ ป่าดงกู่ มีพื้นที่ประมาณ 1,235 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพนทรายและตำบลยางคำ

อาณาเขต

- ทิศเหนือ จรดลำน้ำเสียว อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิศตะวันออก จรดพื้นที่ป่าชายทุ่ง อำเภอศิลาลาด จังหวัดศรีสะเกษ
- ทิศใต้ จรดลำน้ำมูลอำเภอท่าตูม อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ
- ทิศตะวันตก เป็นทุ่งกุลาร้องไห้ อำเภอสุวรรณภูมิจังหวัดร้อยเอ็ด

5.1.2 การปกครอง

1) อำเภอโพนทราย

แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 57 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

- ตำบลศรีสว่าง ประกอบด้วยหมู่บ้าน 15 หมู่บ้าน
- ตำบลยางคำ ประกอบด้วยหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน
- ตำบลท่าหาดยาว ประกอบด้วยหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน
- ตำบลสามขา ประกอบด้วยหมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 รูปแบบ คือ เทศบาลตำบล และ องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- เทศบาลตำบลโพนทราย
- เทศบาลตำบลสามขา
- องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสว่าง
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหาดยาว
- องค์การบริหารส่วนตำบลยางคำ

5.1.3 ประชากร

1) จำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนปีปัจจุบัน ประชากร ทั้งหมด 28,038 คน แยกเป็น ชาย 14,014 คน หญิง 14,024 คน

ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือน

ตำบล	ช่วงอายุ	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
โพนทราย	อายุแรกเกิด – 12 ปี	432	441	6,474	1,986
	วัยเรียน 13-22 ปี	394	360		
	วัยทำงาน 23 – 60 ปี	1,869	1,869		
	ผู้สูงอายุ 61 ปี ขึ้นไป	517	592		
สามขา	อายุแรกเกิด – 12 ปี	383	305	4,632	971
	วัยเรียน 13-22 ปี	313	287		
	วัยทำงาน 23 – 60 ปี	1,327	1,296		
	ผู้สูงอายุ 61 ปี ขึ้นไป	331	390		
ศรีสว่าง	อายุแรกเกิด – 12 ปี	577	533	7,646	1,725
	วัยเรียน 13-22 ปี	523	471		
	วัยทำงาน 23 – 60 ปี	2,216	2,178		
	ผู้สูงอายุ 61 ปี ขึ้นไป	525	623		
ยางคำ	อายุแรกเกิด – 12 ปี	324	298	4,448	1,000
	วัยเรียน 13-22 ปี	262	285		
	วัยทำงาน 23 – 60 ปี	1,301	1,249		
	ผู้สูงอายุ 61 ปี ขึ้นไป	326	403		
ท่าหาดยาว	อายุแรกเกิด – 12 ปี	367	332	4,834	1,111
	วัยเรียน 13-22 ปี	331	282		
	วัยทำงาน 23 – 60 ปี	1,366	1,438		
	ผู้สูงอายุ 61 ปี ขึ้นไป	330	382		
	รวม	**14,014**	**14,024**	**28,038**	**6,793**

2) วิเคราะห์แนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของประชากรเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาหรือแนวโน้มที่น่าจะเพิ่มขึ้นลดลงในอนาคต ในพื้นที่อำเภอโพนทราย ประชากรมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น

3) ข้อมูลประชากรแฝงและข้อมูลแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง เช่น พื้นที่มีโรงงานอุตสาหกรรม สถานศึกษาที่สำคัญ เป็นต้น ไม่มี

4) วิเคราะห์แนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของประชากรแฝงเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาหรือแนวโน้มที่น่าจะเพิ่มขึ้นลดลงในอนาคต ไม่มี

5) การประกอบอาชีพ โดยส่วนใหญ่จะทำอาชีพภาคการเกษตร รับราชการ ค้าขาย และบางส่วนเป็นพนักงานบริษัทเอกชนในเมืองต่าง ๆ

4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอโพนทราย

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้นำชุมชน

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลบุคลากรและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอโพนทราย

ที่	เทศบาล/อบต.	ตำแหน่ง	จำนวน/คน
1	**เทศบาลตำบลโพนทราย**	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	5
		พนักงานส่วนท้องถิ่น	29
		ครูผู้ดูแลเด็ก	7
		คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	15
		ผู้นำชุมชน	14
		รวม	**70**
2	**เทศบาลตำบลสามขา**	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	5
		พนักงานส่วนท้องถิ่น	29
		ครูผู้ดูแลเด็ก	6
		คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	13
		ผู้นำชุมชน	8
		รวม	**61**
3	**องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสว่าง**	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4
		พนักงานส่วนท้องถิ่น	25
		ครูผู้ดูแลเด็ก	15
		คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	11
		ผู้นำชุมชน	15
		รวม	**70**
4	**องค์การบริหารส่วนตำบลยางคำ**	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4
		พนักงานส่วนท้องถิ่น	25
		ครูผู้ดูแลเด็ก	8
		คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	11
		ผู้นำชุมชน	10
		รวม	**58**

ที่	เทศบาล/อบต.	ตำแหน่ง	จำนวน/คน
5	**องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหาดยาว**	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4
		พนักงานส่วนท้องถิ่น	25
		ครูผู้ดูแลเด็ก	7
		คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	11
		ผู้นำชุมชน	10
		รวม	**57**
	บุคลากรและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด	ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	22
		พนักงานส่วนท้องถิ่น	133
		ครูผู้ดูแลเด็ก	43
		คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	61
		ผู้นำชุมชน	57
		รวมทั้งหมด	**361**

(ที่มา: สำนักงานปกครองอำเภอโพนทราย, 2565)

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดและประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาอำเภอโพนทราย

1. เป้าหมายการพัฒนา (วิสัยทัศน์)

“มหานครข้าวหอมมะลิ ศูนย์กลางการท่องเที่ยววัฒนธรรมอีสาน และเมืองสุขภาพ ภายในปี พ.ศ. 2565”

2. พันธกิจ

2.1 ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรม เพิ่มศักยภาพการบริหารทรัพยากรและสินค้าการเกษตรให้เป็นเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย

2.2 พัฒนาให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน เชื่อมโยงการบริการ สินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้ง วัฒนธรรมอีสาน ค่านิยม และประเพณีที่ดีงาม สามารถผสมผสาน กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน

2.3 พัฒนาคนให้มีคุณภาพ สร้างโอกาส สร้างอาชีพ รายได้ ให้ภาคประชาสังคม และส่งเสริมให้มีการดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ

2.5 สร้างความมั่นคงภายในและส่งเสริมการให้บริการภาครัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

3. วัตถุประสงค์รวม

3.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) เติบโตขึ้น

3.2 ประชาชนมีสุขภาวะที่ดี หลุดพ้นความยากจน พึ่งตนเองได้

4. ประเด็นการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิและสินค้าเกษตร สู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และอาหารปลอดภัย

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับการท่องเที่ยว การบริการ การค้า และการลงทุน

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน และสังคมให้เข้มแข็ง

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 สร้างความสมดุลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีคุณภาพและ ยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ 5 รักษาความมั่นคงภายใน และการบริหารจัดการภาครัฐ

แผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอโพนทราย

แผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอโพนทราย ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวทางระบบการวางแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอโพนทราย เพื่อเป็นการเตรียมการพัฒนาในอนาคตโดยได้ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สอดคล้องกับนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอโพนทราย และนโยบายของรัฐบาล ทั้งทางการพัฒนาเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยและมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอโพนทราย จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาห้าปี

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาห้าปี

1. เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดทำงบประมาณประจำปี

2. เพื่อแสดงแนวทางการพัฒนาในช่วงห้าปี ที่มีความสอดคล้องและสามารถสนองตอบต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เป็นการจัดเตรียมโครงการพัฒนาต่างๆ ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะบรรจุในเอกสารงบประมาณประจำปีและนำไปปฏิบัติได้ทันทีเมื่อได้รับงบประมาณ

ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาห้าปี

การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาห้าปี มีกระบวนการสำคัญดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการวางแผน โดยการตรวจสอบสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวโน้มความต้องการในการพัฒนา

2. กำหนดประเด็นปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนา

3. กำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาอนาคต ระยะห้าปี

4. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์การพัฒนาในอนาคตช่วงห้าปี

5. ประมวลแผนงาน/โครงการ เพื่อจัดทำร่างพัฒนาการศึกษาห้าปี

6. นำร่างแผนพัฒนาต่อส่วนการศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็น

7. ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้อำนวยการกองการศึกษา

8. การปรับปรุงแผนหรือจัดทำแผนใหม่ก่อนขอเสนออนุมัติ

9. ของอนุมัติการใช้แผนการศึกษาห้าปี

ประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาห้าปี

1. เพื่อนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาที่จัดทำไว้แล้ว

2. เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติในการดำเนินการพัฒนาในช่วงห้าปีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบทำให้การบริหารงานและการพัฒนามีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ในพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องมากที่สุดไว้ดังนี้

วิเลขา ปรีชา (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (μ = 4.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านงานอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย และด้านงานส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (μ = 4.53) รองลงมา คือ ด้านงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านงานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (μ= 4.48) ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (μ = 4.41) และด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (μ = 4.38) 2. การสัมภาษณ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 2.1 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการจัดประสบการณ์เรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน 2.2 งานบุคลากร ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนในการสรรหาบุคลากรร่วมกันเพื่อการดำเนินงานที่ชัดเจนในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด 2.3 งานอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความ

ปลอดภัยอาคารสถานที่อยู่ในแหล่งเหมาะสมและปลอดภัย 2.4 งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นการอบรมเลี้ยงดูและการบูรนาการหลักสูตรร่วมกันในการจัดประสบการณ์ 2.5 งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนสนับสนุนให้ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน 2.6 งานส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การปฏิบัติงานระหว่างหัวหน้าศูนย์ ครูผู้ช่วยและเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กมีการประชุมแลกเปลี่ยนทัศนะคติในการทำงานให้เกิดประสิทธิผล

กรแก้ว ทัพมาลัย (2561, หน้า 76) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 2 กลวิธีคือ 1)จัดการเรียนการสอนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรและแผนการสอนชุดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยครูพี่เลี้ยงเป็นระยะเวลา6 เดือนติดต่อกัน 2) เฝ้าระวังและคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยครูพี่เลี้ยงเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปีละ 2 ครั้ง และ 3) ติดตามและเยี่ยมบ้านเด็กที่สงสัยมีพัฒนาการล่าช้าทั้งนี้ จากการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่า ครูพี่เลี้ยงเด็กเกิดความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยดีขึ้น และทำให้เด็กมีพัฒนาการดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value< 0.05) จากผลการวิจัย ควรใช้รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่าง ๆ ต่อไป

ชนาภา อิ่มเงิน (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้ายึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และควบคู่กับการให้การศึกษาแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน จัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องตามวัย แนวทางในการพัฒนา คือ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ เพิ่มเติมจากโครงสร้างที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้ากำหนดและร่วมกันจัดทำหลักสูตร จัดทำแผนพัฒนาศูนย์ฯ จัดทำแผนการนิเทศติดตามศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชัดเจน (2) ด้านการบริหารจัดการบุคลากร มีการแต่งตั้งให้บุคลากรจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า ทำหน้าที่ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แนวทางในการพัฒนา คือ ควรจัดให้มีการสำรวจความต้องการของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำความต้องการมากำหนดในการวางแผนจำนวนบุคลากรให้สอดคล้องกับจำนวนเด็กเล็กและปริมาณงาน ควบคู่กับการอบรมพัฒนา บุคลากร (3) ด้านการบริหารงานงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า ได้รับงบประมาณอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปใช้จ่ายในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับบริการเด็กเล็กที่เข้ามาเรียนและค่าตอบแทนของบุคลากร ส่วนเงินรายได้ของ

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้าอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ใช้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการทำแผนจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ และก่อสร้างซ่อมแซมอาคารสถานที่ แนวทางในการพัฒนา คือ ควรพัฒนาจัดทำแผนพัฒนาศูนย์และเสนอต่อผู้บริหารเพื่อกำหนดภาระงานและงบประมาณที่จะใช้ให้ชัดเจน และ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อจะได้ร่วมกันวางแผนทั้งในด้านการพัฒนาและการใช้จ่ายงบประมาณ (4) ด้านการบริหารงานทั่วไป แนวทางในการพัฒนา คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้ง ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ ส่วนการศึกษาฯ ผู้ปกครอง และครูผู้ดูแลเด็ก ควรได้ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาศูนย์ฯ และ ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ฯ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของตามหลักการ ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผล

พิมพ์พิชชา ศรีลับซ้าย (2562, หน้า 62) ได้ศึกษา การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้บริหารการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1.การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้บริหารการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2.ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าผู้บริหารการศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความคิดเห็นในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวม ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ลภัสดา นราพงษ์, ณภัสวรรณ ธนาพงษ์อนันท์ (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน คือ (1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (2) ด้านบุคลากร (3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรและ (5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนซึ่งทั้ง 5 ด้านเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงเกิดความรู้ทักษะคุณธรรมจริยธรรมรวมทั้งเกิดพัฒนาการทั้งด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจสังคมสติปัญญาและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นภัทสรณ์ พรหมแก้ว, ทิพมาศ เศวตวรโชต และสันติ อุนจะนำ (2565, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ผลการศึกษา พบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

พบว่า ด้านกรุณามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา ส่วนด้านเมตตามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า มีเพศ อายุวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกนครศรีธรรมราช คือ ครูควรที่จะช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานทุกคนด้วยความยุติธรรม วางใจเป็นกลาง มองให้เห็นถึงปัญหาที่แท้จริง

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

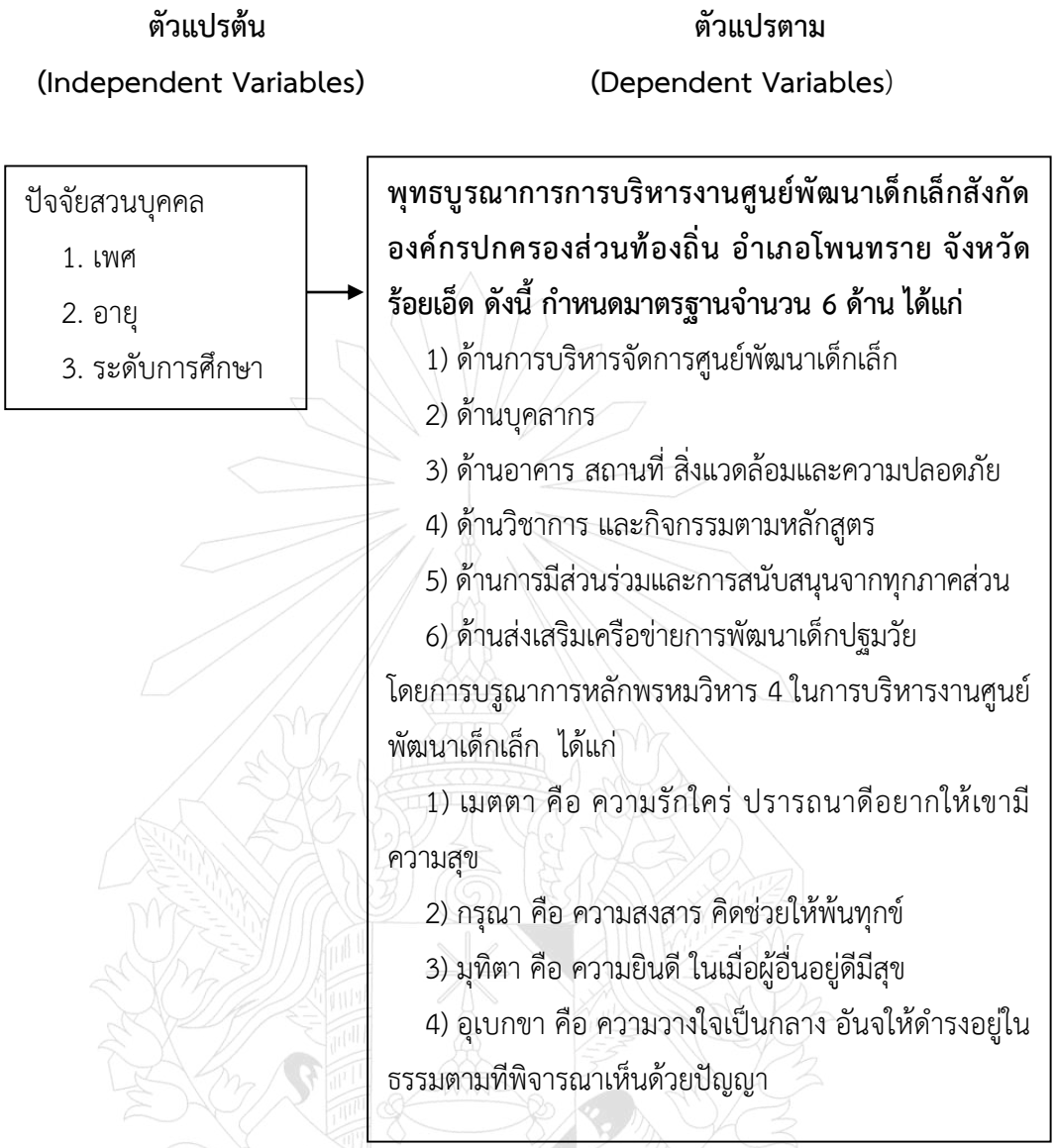
ในการศึกษาวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด ในเขตอำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในต่างประเทศดังนี้

พีน่า (Pena, 2000, pp. 42-52) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ภาษา สมาคมผู้ปกครอง ระดับการศึกษา ทัศนคติของบุคลากรในโรงเรียน วัฒนธรรม สภาพครอบครัว และความไม่ตระหนักของครูเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

แฟนทูโซ่ (Fantuzzo, 2000, pp. 367-376) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัย มี 3 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ้าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนและการเข้าร่วมประชุมของโรงเรียน สำหรับผู้ปกครองที่เข้ามีส่วนร่วม พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีส่วนร่วมในการศึกษาระดับปฐมวัยมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อย และผู้ปกครองที่ติดต่อกับโรงเรียนในระดับสูงไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็ก

2.7 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น ได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดไว้ 6 ด้าน คือ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 ด้านบุคลากร 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น, 2553, หน้า 2) โดยการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาบูรณาการประกอบด้วย 1. เมตตา 2. กรุณา 3. มุทิตา 4. อุเบกขา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2546) ตามภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเชิงปริมาณ (Descriptive Study) เพื่อศึกษาพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เทคนิควิธีสุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 22 คน พนักงานส่วนท้องถิ่น 133 คน ครูผู้ดูแลเด็ก 43 คน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 61 คน และผู้นำชุมชน 57 คน รวมทั้งหมด จำนวน 316 คน (สำนักงานปกครองอำเภอโพนทราย, 2565)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้นำชุมชน จำนวน 175 คน โดยวิธีการเทียบตารางสำเร็จรูปของเคซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

3.2 เทคนิควิธีสุ่มตัวอย่าง

3.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเทียบตารางสำเร็จของเคซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 คน

3.2.2 สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีแจกสุ่ม ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มแบบตัวอย่าง ดังนี้

1) จัดทำบัญชีรายชื่อ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้นำชุมชน ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

2) เขียนชื่อ ผู้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้นำชุมชน ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ลงในแผ่นกระดาษ โดยใช้ 1 ชื่อ ต่อ 1 แผ่น แล้วม้วนแผ่นกระดาษลงในกล่อง แล้วเขย่าให้คละกัน

3) จับขึ้นมาทีละแผ่น โดยแต่ละครั้งที่หยิบมาได้ต้องนำมาแผ่นฉลากมาจดบันทึกไว้ว่าเป็นของใคร

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา แบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการบูรณาการอยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	มีการบูรณาการอยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	มีการบูรณาการอยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	มีการบูรณาการอยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	มีการบูรณาการอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Opened from)

3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างตามกรอบที่จะได้ทำการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

3.4.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด และเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3.4.2 นำเครื่องมือที่ได้สร้างขึ้นไปขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับกรอบที่กำหนดไว้

3.4.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามแนวทางการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.
ร.ด. (รัฐศาสตร์)
ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)
พธ.บ. (รัฐศาสตร์)
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการร้อยเอ็ด
อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) พระครูสีลสราธิคุณ, ดร.
พธ.ด. (ปรัชญา)
พธ.ม. (ปรัชญา)
พธ.บ. (ศาสนา)
ตำแหน่ง : อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม

3) นายประจักษ์ อุณาศรี
ร.บ. (รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต)
ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าหาดยาว จังหวัดร้อยเอ็ด

พร้อมกับให้ตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าวเพื่อขอคำชี้แนะท้วงติงและหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

3.3.4 หาค่าเฉลี่ยเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ให้คะแนนตามดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความเป็นตัวแทนลักษณะของที่มีสิ่งต้องการที่จะได้

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการจะได้

-1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะของสิ่งที่ต้องการ จะได้นำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร (สมนึก ภัททิยธนี, 2546, หน้า 230-231)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.4.5 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจและปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามวัตถุประสงค์และแนวคิดทฤษฎีทั้ง สำนวนการใช้ภาษาและคำชี้แจงแล้วนำมาทำความสอดคล้องและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

3.4.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99-100)

3.4.7 นำแบบสอบถามที่ทำการทดลองและปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย และขอคำแนะนำการจัดทำฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในโอกาสต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ประสานงานกับงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลถึงผู้บริหารศูนย์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลทำการวิจัย

3.5.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมด้วยผู้ช่วยวิจัย

3.5.3 ทำการแจกเอกสารแบบสอบถาม โดยทำการชี้แจงรายระเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังโดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถามและรอรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตัวผู้วิจัยเอง

3.5.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจความสมบูรณ์

3.6.2 นำแบบสอบถามที่เลือกไว้แล้ว ดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

3.6.3 ดำเนินการคีย์ข้อมูลที่ตรวจสองสมบูรณ์แล้วเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

3.6.5 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้านและเป็นรายข้อ แล้วแปรผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์แต่ละข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการบูรณาการอยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการบูรณาการอยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการบูรณาการอยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการบูรณาการอยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการบูรณาการอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.6.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่า t-test (Independent) ในการเปรียบเทียบตัวแปร 2 กลุ่ม ส่วนการจำแนกตาม อายุ และระดับการศึกษา โดยใช้ค่า F-test (One-way ANOVA) ในการเปรียบเทียบตัวแปรที่มีค่ามากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

3.6.7 วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies)

3.6.8 นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1) ค่า IOC (Index of item objective congruence)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a – Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 101) ดังนี้

$$a = \frac{k}{k-1}\left(1-\frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right)$$

เมื่อ a แทน ค่าความเชื่อมั่น หรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

S_i^2 แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2) สถิติพื้นฐาน

2.1) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 101) ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} x100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยล่ะ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 101) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคน

2.3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548 หน้า 19) ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2-(\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
X^2 แทน ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
N แทน จำนวนคน
$\sum$ แทน ผลรวม

3) สถิติทดสอบสมมติฐาน

3.1) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม คำนวณจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}1-\bar{X}2}{\sqrt{\frac{s_2^1}{n_1}+\frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
$\bar{X}1$ $\bar{X}2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2
S_1^2 S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ กลุ่มที่ 2
n_1 n_2 แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2

3.2) ค่า f-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป คำนวณจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2549, หน้า 109) ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ให้ความหมายสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

t แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)

F แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test)

SS แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)

MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)

df แทน ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)

Sig แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ .05 (Significant level)

* แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยการทดสอบ T-test independent Sample

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปวนทางเดียว One-Way ANOVA พบว่ามีความแต่งต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทำสอบความแต่งต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
เพศ		
ชาย	89	50.86
หญิง	86	49.14
รวม	**175**	**100.00**
อายุ		
1. 18 – 30 ปี	9	5.14
2. 31-40 ปี	17	9.71
3. 41-50 ปี	75	42.86
4. 51 ปีขึ้นไป	74	42.29
รวม	**175**	**100.00**

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	22	12.57
2. ต่ำกว่าปริญญาตรี	59	33.72
3. ปริญญาตรี	51	29.14
4. สูงกว่าปริญญาตรี	43	24.57
รวม	**175**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 175 คน เป็นชาย จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 50.86 เป็นหญิง จำนวน 86 คน คิดเป็น ร้อยละ 49.14 อายุ 41-50 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็น ร้อยละ 42.86, 51 ปีขึ้นไป จำนวน 74 คน คิดเป็น ร้อยละ 42.29 อายุ 31-40 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 9.71 อายุ 18 – 30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.14 ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 59 คน คิดเป็น ร้อยละ 33.72 ปริญญาตรี จำนวน 51 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.14 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 43 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.57 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 22 คน คิดเป็น ร้อยละ 12.57

ตอนที่ 2 วิเคราะห์พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลปรากฏดังตารางที่ 4.2– 4.8

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	การบูรณาการ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.31	0.64	มาก	3
2) ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.30	0.64	มาก	4
3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.33	0.58	มาก	1
4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.29	0.59	มาก	5
5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.28	0.67	มาก	6
6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.32	0.64	มาก	2
รวม	**4.31**	**0.54**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{\times}$ = 4.31, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{\times}$ = 4.33, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{\times}$ = 4.32, S.D. = 0.64) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{\times}$ = 4.31, S.D. = 0.64) ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{\times}$ = 4.30, S.D. = 0.64) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{\times}$ = 4.29, S.D. = 0.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{\times}$ = 4.28, S.D. = 0.67) เพราะเนื่องจากกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนได้เสียไม่มีโอกาสแสดงทัศนคติ ไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และผู้นำขาดความหล้าหาญในการความคิดเห็นของประชาชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติให้เกิดผล

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)

ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	การบูรณาการ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ผู้บริหารมีนโยบายในการจัดทำแผนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน	4.43	0.87	มาก	2
2. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา ความรักใคร่ ความสงสาร ความยินดี ความวางใจเป็นกลาง ต่อเด็กและบุคคลากร	4.46	0.90	มาก	1
3. มีการจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างเพียงพอ เช่น ค่าอาหารเสริม(นม) อาหารกลางวัน วัสดุการศึกษา และครุภัณฑ์ต่าง ๆ ด้วยความเป็นธรรม	4.27	0.94	มาก	4
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชน/มีความยินดีให้ผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.17	0.84	มาก	7
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พิจารณาด้วยปัญญาและเที่ยงธรรม เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.20	0.80	มาก	6
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาบุคลากรที่มีความรัก ความสงสาร ความยินดี และมีการวางตัวเป็นกลางมาปฏิบัติงานดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.23	0.87	มาก	5
7. คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.38	0.77	มาก	3
รวมเฉลี่ย	**4.31**	**0.64**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.31, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ความรักใคร่ ความสงสาร ความยินดี ความวางใจเป็นกลาง ต่อเด็กและบุคคลากร ($\overline{X}$ = 4.46, S.D. = 0.90) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีนโยบายในการจัดทำแผนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน ($\overline{X}$ = 4.43, S.D. = 0.87) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชน/มีความยินดีให้ผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = 0.84) เพราะเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เปิดโอกาสให้ชุมชน/ภาคีต่างๆ ผู้ปกครอง ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เท่าที่ควรจะ ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบูรณาการพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)

ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	การบูรณาการ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ครูมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.35	0.79	มาก	3
2. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความสามารถและมีความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.40	0.82	มาก	2
3. บุคลากรมีการอบรมดู มีความเอาใจใส่เด็กให้มีความสุขสม่ำเสมอ	4.16	0.74	มาก	4
4. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและความเที่ยงธรรมในการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กเล็ก	4.15	0.68	มาก	5
5. พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษา มีความรู้ ความสามารถ มีความปรารถนาดี รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น มีความยินดี และมีการวางตัวเป็นกลาง ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.44	0.75	มาก	1
รวมเฉลี่ย	**4.30**	**0.64**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษา มีความรู้ ความสามารถ มีความปรารถนาดี รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น มีความยินดี และมีการวางตัวเป็นกลาง ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.75) รองลงมา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความสามารถและมีความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.82) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและความเที่ยงธรรมในการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กเล็ก ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.68) เพราะเนื่องจากผู้บริหารมีความรู้และผู้บริหารส่วนมากไม่เข้าใจในการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาธิบาลในการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กเล็ก

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบูรณาการพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)

ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	การบูรณาการ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความปลอดภัยแก่ บุคลากรและเด็ก เป็นประจำทุกปี	4.11	0.79	มาก	7
2. ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีความเหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก	4.24	0.71	มาก	6
3. บริเวณรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีรั้วกั้นบริเวณอย่างเป็นสัดส่วน มีพื้นที่เล่นกลางแจ้งและเครื่องเล่นที่ปลอดภัย	4.35	0.77	มาก	4
4. ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแสงสว่างจากธรรมชาติอย่างสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก (กรุณา)	4.42	0.74	มาก	3
5. มีการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เครื่องตัดไฟ เครื่องดับเพลิง เป็นต้น (กรุณา)	4.43	0.73	มาก	2
6. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอ (กรุณา)	4.26	0.84	มาก	5
7. อาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสมต่อการดูแลเด็ก เช่น มีพื้นที่สำหรับการนอน พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร มีห้องน้ำแยกออกเป็นสัดส่วน	4.47	0.76	มาก	1
รวมเฉลี่ย	**4.33**	**0.58**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสมต่อการดูแลเด็ก เช่น มีพื้นที่สำหรับการนอน พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร มีห้องน้ำแยกออกเป็นสัดส่วน ($\overline{X}$ = 4.47, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ มีการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เครื่องตัดไฟ เครื่องดับเพลิง เป็นต้น (กรุณา) ($\overline{X}$ = 4.43, S.D. = 0.73) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความปลอดภัยแก่ บุคลากรและเด็ก เป็นประจำทุกปี ($\overline{X}$ = 4.11, S.D. = 0.79) เพราะเนื่องจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความปลอดภัยแก่ บุคลากรและเด็ก

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)

ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	การบูรณาการ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดการศึกษาให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรม ตามวัย	4.14	0.70	มาก	9
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย	4.09	0.77	มาก	10
3. การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินงานในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเมตตา และการให้การศึกษาไปพร้อมๆ กัน	4.46	0.75	มาก	1
4. กิจกรรมที่ปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาการคิดและภาษาอย่างจริงจัง	4.45	0.75	มาก	2
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมประจำวัน ที่ส่งเสริมการใช้ความคิดทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ให้เกิดความสามัคคีและให้เด็กช่วยเหลือกันได้	4.43	0.74	มาก	3
6. กิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการมีการสอดแทรกการพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ	4.19	0.76	มาก	7
7. สื่อการเรียนการสอนมีเพียงพอกับจำนวนเด็ก เหมาะสมกับระดับอายุและสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้	4.16	0.80	มาก	8
8. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการรวบรวมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล	4.21	0.80	มาก	6
9. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กอย่างต่อเนื่อง	4.38	0.83	มาก	5
10. การจัดกิจกรรมประจำวันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กให้จิตผ่องใสมีความสุขแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ	4.42	0.80	มาก	4
รวมเฉลี่ย	**4.29**	**0.59**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.29, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินงานในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความเมตตา และการให้การศึกษาไปพร้อมๆ กัน ($\overline{X}$ = 4.46, S.D. = 0.75) รองลงมา คือ มีการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เครื่องตัดไฟ เครื่องดับเพลิง เป็นต้น (กรุณา)กิจกรรมที่ปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาการคิดและภาษาอย่างจริงจัง ($\overline{X}$ = 4.45, S.D. = 0.75) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย ($\overline{X}$ = 4.09, S.D. = 0.77) เพราะเนื่องจากบริหารครู ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อยู่เป็นประจำ ส่วนช่วงเวลาเด็กอยู่ที่บ้าน ผู้ปกครองไม่สามารถส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพราะส่วนมากติดภารกิจ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)

ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	การบูรณาการ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง	4.05	0.69	มาก	6
2. มีการประชุมชี้แจง และปฐมนิเทศผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียน	4.19	0.70	มาก	5
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการเชื่อมโยงให้บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	4.38	0.81	มาก	2
4. ครูออกเยี่ยมบ้านของเด็กเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ	4.32	0.93	มาก	4
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้มีความรู้ภายในหน่วยงานมาถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.37	0.89	มาก	3
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนการสอน	4.39	0.88	มาก	1
รวมเฉลี่ย	**4.28**	**0.67**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{\times}$ = 4.28, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนการสอน ($\overline{\times}$ = 4.39, S.D. = 0.88) รองลงมา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการเชื่อมโยงให้บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ($\overline{\times}$ = 4.38, S.D. = 0.81) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ($\overline{\times}$ = 4.05, S.D. = 0.69) เพราะเนื่องจากครู และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบไม่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	การบูรณาการ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ครูมีโอกาสได้ไปอบรมสัมมนาการพัฒนาเด็ก ส่งเสริมให้ครู มีความรัก ความเมตตา มีความยินดี และการวางตัวเป็นกลาง ในการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของครู	4.19	0.72	มาก	4
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากรด้วยความจริงใจ	4.29	0.70	มาก	3
3. ผู้บริหารและบุคลากรดำเนินงานตามการวางแผนเป็นขั้นตอนและมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานช่วยกันด้วยความจริงใจ	4.35	0.81	มาก	2
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดประชุม วางแผน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ด้วยความจริงใจ	4.43	0.79	มาก	1
รวมเฉลี่ย	**4.32**	**0.64**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{\times}$ = 4.32, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดประชุม วางแผน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ด้วยความจริงใจ ($\overline{\times}$ = 4.43, S.D. = 0.79) รองลงมา คือ ผู้บริหารและบุคลากรดำเนินงานตามการวางแผนเป็น ขั้นตอนและมีส่วนร่วมรับผิด ชอบงานช่วยกันด้วยความ จริงใจ ($\overline{\times}$ = 4.35, S.D. = 0.81) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีโอกาสได้ไปอบรมสัมมนาการพัฒนาเด็ก ส่งเสริมให้ครูมีความรัก ความเมตตา มีความยินดี และการวางตัวเป็นกลาง ในการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของครู ($\overline{\times}$ = 4.19, S.D. = 0.72) เพราะเนื่องจากครูได้ไปอบรมสัมมนาการพัฒนาเด็กน้อยมาก และบางคนได้รับความรู้และประสบการณ์มาจากการอบรมสัมมนาการพัฒนาเด็ก และไม่นำความรู้และประสบการณ์มาปฏิบัติ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบูรณาการพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุระดับการศึกษา

วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบูรณาการพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	เพศ				t	Sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.17	0.71	4.46	0.53	-3.055	.003*
2) ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.26	0.66	4.34	0.63	-.809	.420
3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.22	0.67	4.44	0.46	-2.603	.010*
4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.28	0.63	4.31	0.56	-.341	.733
5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.19	0.72	4.38	0.59	-1.969	.051
6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.24	0.70	4.40	0.56	-1.605	.110
รวม	**4.23**	**0.61**	**4.39**	**0.44**	**-2.014**	**.046***

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการบูรณการพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4), ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปวนทางเดียว One-Way ANOVA หากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe') แตกต่างกันผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.10-4.17

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	อายุ							
	18 – 30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		51 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.47	0.65	4.43	0.49	4.33	0.62	4.25	0.69
2) ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.42	0.35	4.07	0.69	4.35	0.60	4.29	0.70
3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.60	0.25	4.50	0.29	4.35	0.54	4.23	0.69
4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.59	0.18	4.37	0.47	4.36	0.55	4.17	0.67

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	อายุ							
	18 – 30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		51 ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.63	0.14	4.51	0.33	4.32	0.63	4.16	0.77
6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.58	0.31	4.49	0.29	4.32	0.57	4.24	0.77
รวม	**4.55**	**0.13**	**4.39**	**0.20**	**4.34**	**0.49**	**4.22**	**0.65**

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ปรากฏ ดังนี้

1. อายุ 18 – 30 ปี โดยรวมระดับการบูรณาการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.55, S.D.= 0.13) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.63, S.D.=0.14) รองลงมา ได้แก่ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.60, S.D.=0.25) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.42, S.D.=0.35)

2. อายุ 31-40 ปี โดยรวมระดับการบูรณาการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.39, S.D.= 0.20) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.51, S.D.=0.33) รองลงมา ได้แก่ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.50, S.D.=0.29) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.07, S.D.=0.69)

3. อายุ 41-50 ปี โดยรวมระดับการบูรณาการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.34, S.D.=0.49) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.36, S.D.=0.55) รองลงมา ได้แก่ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความ

ปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.35, S.D.=0.54) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.32, S.D.=0.57)

4. อายุ 51 ปีขึ้นไป โดยรวมระดับการบูรณาการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.22, S.D.=0.65) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.29, S.D.=0.70) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.25, S.D.=0.69) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.16, S.D.=0.77)

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	.751	3	.250	.605	.613
	ภายในกลุ่ม	70.776	171	.414		
	รวม	**71.527**	**174**			
2) ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	1.225	3	.408	.983	.402
	ภายในกลุ่ม	71.005	171	.415		
	รวม	**72.230**	**174**			
3) ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	1.885	3	.628	1.864	.137
	ภายในกลุ่ม	57.628	171	.337		
	รวม	**59.513**	**174**			
4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	2.278	3	.759	2.220	.088
	ภายในกลุ่ม	58.479	171	.342		
	รวม	**60.757**	**174**			
5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	3.198	3	1.066	2.451	.065
	ภายในกลุ่ม	74.373	171	.435		
	รวม	**77.571**	**174**			
6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	1.563	3	.521	1.292	.279
	ภายในกลุ่ม	68.960	171	.403		
	รวม	**70.523**	**174**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**1.248**	**3**	**.416**	**1.437**	**.234**
	ภายในกลุ่ม	**49.474**	**171**	**.289**		
	รวม	**50.722**	**174**			

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบูรณาการพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการศึกษา							
	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา		มัธยมศึกษา		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.38	0.63	4.12	0.76	4.32	0.65	4.54	0.32
2) ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.41	0.65	4.25	0.79	4.20	0.64	4.42	0.36
3)ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.26	0.59	4.24	0.74	4.26	0.57	4.55	0.17
4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.21	0.67	4.14	0.77	4.34	0.50	4.49	0.14
5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.14	0.70	4.12	0.82	4.32	0.66	4.54	0.15
6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	4.38	0.67	4.26	0.79	4.27	0.60	4.42	0.38
รวม	**4.30**	**0.56**	**4.19**	**0.70**	**4.28**	**0.50**	**4.49**	**0.13**

จากตารางที่ 4.12 พบว่า พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏดังนี้

1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา โดยรวมมีการบูรณาการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.30, S.D.= 0.56) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.38, S.D.=0.63) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.38, S.D.=0.67) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.14, S.D.=0.70)

2. มัธยมศึกษา โดยรวมมีการบูรณาการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.19, S.D.= 0.70) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.26, S.D.=0.79) รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.25, S.D.=0.79) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.12, S.D.=0.76)

3. ปริญญาตรี โดยรวมมีการบูรณาการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.28, S.D.=0.50) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.34, S.D.=0.50) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.32, S.D.=0.65) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.20, S.D.=0.64)

4. สูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมมีการบูรณาการอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.49, S.D.=0.13) พิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.55, S.D.=0.17) รองลงมา ได้แก่ ด้านด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.54, S.D.=0.15) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ($\overline{X}$ =4.42, S.D.=0.36)

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม ระดับการศึกษา

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	4.504	3	1.501	3.830	.011*
	ภายในกลุ่ม	67.023	171	.392		
	รวม	**71.527**	**174**			
2) ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	1.461	3	.487	1.177	.320
	ภายในกลุ่ม	70.769	171	.414		
	รวม	**72.230**	**174**			
3) ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	2.958	3	.986	2.981	.033*
	ภายในกลุ่ม	56.555	171	.331		
	รวม	**59.513**	**174**			
4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	3.397	3	1.132	3.375	.020*
	ภายในกลุ่ม	57.361	171	.335		
	รวม	**60.758**	**174**			
5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	4.836	3	1.612	3.790	.012*
	ภายในกลุ่ม	72.734	171	.425		
	รวม	**77.570**	**174**			
6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	ระหว่างกลุ่ม	.812	3	.271	.664	.575
	ภายในกลุ่ม	69.711	171	.408		
	รวม	**70.523**	**174**			
โดยรวม	**ระหว่างกลุ่ม**	**2.351**	**3**	**.784**	**2.771**	**.043***
	ภายในกลุ่ม	**48.370**	**171**	**.283**		
	รวม	**50.721**	**174**			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษา ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ตารางที่ 4.14 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4)

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.38)	มัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.12)	ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.32)	สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.54)
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา($\overline{X}$ =4.38)	-	-	-	-
มัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.12)	-	-	-	-.42072*
ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.32)	-	-	-	-
สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.54)	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 ผลการทดสอบมีความแตกต่างระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกตามระดับการศึกษาด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร4) พบว่า ระดับการศึกษามัธยมศึกษา มีความแตกต่างจากสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.15 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับบูรณาการพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษา ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.26)	มัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.24)	ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.26)	สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.55)
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา($\overline{X}$ =4.26)	-	-	-	-
มัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.24)	-	-	-	.31027*
ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.26)	-	-	-	.29431*
สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.55)	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบความแตกต่างระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษา ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) พบว่า มัธยมศึกษา มีความแตกต่างจาก สูงกว่าปริญญาตรี และ ปริญญาตรี มีความแตกต่างจาก สูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.16 แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษาด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร(ตามหลักพรหมวิหาร 4)

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.21)	มัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.14)	ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.34)	สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.49)
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา($\overline{X}$ =4.21)	-	-	-	-
มัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.14)	-	-	-	.35574*
ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.34)	-	-	-	-
สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.49)	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 ทดสอบความแตกต่างระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร(ตามหลักพรหมวิหาร 4) พบว่า ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา มีความแตกต่างจาก สูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.17 แสดงผลการทดสอบระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)

ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.14)	มัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.12)	ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.32)	สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.54)
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา($\overline{X}$ =4.14)	-	-	-	-
มัธยมศึกษา ($\overline{X}$ =4.12)	-	-	-	.41729*
ปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.32)	-	-	-	-
สูงกว่าปริญญาตรี ($\overline{X}$ =4.54)	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 ผลการทดสอบความแตกต่างระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4) พบว่า ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา มีความแตกต่างจาก สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 5วิเคราะห์ข้อเสนอแนะพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการแจกแบบสอบถามจำนวน 175 คน ผู้ที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิดในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปลายเปิด มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 25.14 สรุปเป็นตารางความถี่ ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ความถี่
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	32
2. ด้านบุคลากร	47
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	43
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	31
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	17
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	9

จากตารางที่ 4.18 ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชน/มีความยินดีให้ผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้วยความเที่ยงธรรม

2. ด้านบุคลากร ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กเล็กอย่างถ่องแท้และความจัดอบรมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีปลอดภัย ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีความเหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก

4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรม

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ครูควรออกเยี่ยมบ้านของเด็กเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ครูควรได้อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

1. พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ความรักใคร่ ความสงสาร ความยินดี ความวางใจเป็นกลาง ต่อเด็กและบุคคลากร รองลงมา ผู้บริหารมีนโยบายในการจัดทำแผนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชน/มีความยินดีให้ผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษา มีความรู้ ความสามารถ มีความ

ปรารถนาดี รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น มีความยินดี และมีการวางตัวเป็นกลาง ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความสามารถและมีความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและความเที่ยงธรรมในการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กเล็ก

1.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสมต่อการดูแลเด็ก เช่น มีพื้นที่สำหรับการนอน พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร มีห้องน้ำแยกออกเป็นสัดส่วน รองลงมา มีการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เครื่องตัดไฟ เครื่องดับเพลิง เป็นต้น (กรุณา) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความปลอดภัยแก่ บุคลากรและเด็ก เป็นประจำทุกปี

1.4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินงานในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเมตตา และการให้การศึกษาไปพร้อมๆ กัน รองลงมา มีการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เครื่องตัดไฟ เครื่องดับเพลิง เป็นต้น (กรุณา) กิจกรรมที่ปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาการคิดและภาษาอย่างจริงจัง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนการสอน รองลงมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการเชื่อมโยงให้บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง

1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดประชุม วางแผน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ด้วยความจริงใจ รองลงมา ผู้บริหารและบุคลากรดำเนินงานตามการวางแผนเป็นขั้นตอนและมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานช่วยกันด้วยความ จริงใจ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมี

โอกาสได้ไปอบรมสัมมนาการพัฒนาเด็ก ส่งเสริมให้ครู มีความรัก ความเมตตา มีความยินดี และการวางตัวเป็นกลาง ในการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของครู

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4), ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกระดับการศึกษา ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชน/มีความยินดีให้ผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้วยความเที่ยงธรรม ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กเล็กอย่างถ่องแท้และควรจัดอบรมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีปลอดภัย ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีความเหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ครูควรออกเยี่ยมบ้านของเด็กเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ ครูควรได้อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพุทธการบูรณาการเป็นกระบวนเชื่อมประสานสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งผสมผสานสิ่งที่มีอยู่เข้ามารวมกันให้มีความประสานสัมพันธ์แบบองค์รวมเป็นหนึ่งเดียว ครบถ้วน สมบูรณ์ ตามหลักของพระพุทธศาสนา ในการนำเอาองค์ความรู้ไปพัฒนาให้เป็นเอกภาพในตัวแบบไม่แยกส่วน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนประกอบที่ใหญ่ขึ้นซึ่งหลักพุทธธรรมเป็นหลักในการดำเนินงานเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยทรัพยากรหรือปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดการบริหารและการพัฒนาองค์การถือเป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการ

ดำเนินงานให้เป็นผลสำเร็จ โดยที่การบริหาร หมายถึง ศิลปะการดำเนินการนำวัตถุดิบสู่ระบบด้วยระบบกระบวนการผลิตจนได้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ การบริหารจึงเป็นการดำเนินการให้ทุกโครงการทำหน้าที่สัมพันธ์กัน เป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดการผสมผสานกันถ้าไม่วางแผนการดำเนินการที่ดี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่วางแผนบริหาร อย่างไรก็ดี ผู้บริหารมีหน้าที่อำนวยการ (Directing) ตามอำนาจหน้าที่จากหน่วยงาน (Organizing) ที่เป็นผู้รับผิดชอบควบคุม (Controlling) ในการนำแผนงาน (Planning) ที่ได้กำหนดไว้แล้วไปดำเนินการร่วมกันทรัพยากร (Assembling Resource) ทำให้การผลิตหรือการใช้ปัจจัยการบริหาร (ได้แก่ คน งบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ สวัสดิการ ฯลฯ) ก่อให้เกิดผลผลิตขั้นสุดท้าย สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 18-19) กล่าวว่า การบริหารจัดการ การวางแผนเป็นส่วนที่มีไว้กำหนดทิศทางว่าต่อจากนี้จะบริหารจัดการองค์กรไปในทางไหน หากให้เปรียบคงเป็นเหมือนพวงมาลัยหรือหางเสือที่คอยควบคุมเส้นทาง ทำให้ทุกคนในองค์กรรู้สึกว่าที่ตนทำมีเป้าหมาย ทำให้เห็นภาพสิ่งที่ตั้งใจ จนสามารถตั้งเป้าและทุ่มเทกับงานได้เต็มที่ ผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐหรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไรการบริหาร คือกลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ หรืออำนวยการ และการควบคุม ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลครบถ้วน และงานวิจัยของ พิมพ์พิชชา ศรีลับซ้าย (2562, หน้า 62) ได้ศึกษา การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้บริหารการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้บริหารการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี มีการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ความรักใคร่ ความสงสาร ความยินดี ความวางใจเป็นกลางต่อเด็กและบุคคลากร ผู้บริหารมีนโยบายในการจัดทำแผนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดสรรงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างเพียงพอ เช่น ค่าอาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน วัสดุการศึกษา และครุภัณฑ์ต่าง ๆ ด้วยความธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาบุคลากรที่มีความรัก ความสงสาร ความยินดี และมีการวางตัวเป็นกลางมาปฏิบัติงานดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พิจารณาด้วยปัญญาและเที่ยงธรรม เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชน/มีความยินดีให้ผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเลขา ปรีชา (2560,

บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (μ = 4.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย และด้านงานส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (μ = 4.53) รองลงมา คือ ด้านงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านงานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (μ= 4.48) ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (μ = 4.41) และด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (μ = 4.38)

2) ด้านบุคลากร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษา มีความรู้ ความสามารถ มีความปรารถนาดี รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น มีความยินดี และมีการวางตัวเป็นกลาง ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความสามารถและมีความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากรมีการอบรมดู มีความเอาใจใส่เด็กให้มีความสุขสม่ำเสมอ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและความเที่ยงธรรมในการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลภัสดา นราพงษ์, ณภัสวรรณ ธนาพงษ์อนันท์ (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสมต่อการดูแลเด็ก เช่น มีพื้นที่สำหรับการนอน พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร มีห้องน้ำแยกออกเป็นสัดส่วน มีการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เครื่องตัดไฟ เครื่องดับเพลิง เป็นต้น (กรุณา) ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแสงสว่างจากธรรมชาติอย่างสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก (กรุณา) บริเวณรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีรั้วกั้นบริเวณอย่างเป็นสัดส่วน มีพื้นที่เล่นกลางแจ้งและเครื่องเล่นที่ปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอ (กรุณา) ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีความเหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความปลอดภัยแก่ บุคลากรและเด็ก เป็นประจำทุกปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเลขา ปรีชา (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การ

บริหารส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (μ = 4.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านงานอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย และด้านงานส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (μ = 4.53) รองลงมา คือ ด้านงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านงานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (μ= 4.48) ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (μ = 4.41) และด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (μ = 4.38)

4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินงานในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเมตตา และการให้การศึกษาไปพร้อมๆ กัน กิจกรรมที่ปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาการคิดและภาษาอย่างจริงจัง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมประจำวัน ที่ส่งเสริมการใช้ความคิดทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ให้เกิดความสามัคคีและให้เด็กช่วยเหลือกันได้ การจัดกิจกรรมประจำวันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กให้จิตผ่องใสมีความสุขแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กอย่างต่อเนื่อง รวบรวมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล กิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการมีการสอดแทรกการพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ สื่อการเรียนการสอนมีเพียงพอกับจำนวนเด็ก เหมาะสมกับระดับอายุและสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดการศึกษาให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและคุณธรรม จริยธรรม ตามวัย จัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับงานวิจัย ชนาภา อิ่มเงิน (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารงานวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้ายึดหลักการอบรม เลี้ยงดู และควบคู่กับการให้การศึกษาแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของ เด็กและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน จัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องตามวัย แนวทางในการพัฒนา คือ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ เพิ่มเติมจากโครงสร้างที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า กำหนด และร่วมกันจัดทำหลักสูตร จัดทำแผนพัฒนาศูนย์ฯ จัดทำแผนการนิเทศติดตามศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กให้ชัดเจน

5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนการสอน มีบทบาทในการเชื่อมโยงให้บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้มีความรู้ภายในหน่วยงานมา

ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูออกเยี่ยมบ้านของเด็กเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีการประชุมชี้แจง และปฐมนิเทศผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัย ชนาภา อิ่มเงิน (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป แนวทางในการพัฒนา คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้ง ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารศูนย์ ฯ กองการศึกษาฯ ผู้ปกครอง และครูผู้ดูแลเด็ก ควรได้ ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาศูนย์ฯ และ ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ฯ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของตามหลักการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผล

6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดประชุม วางแผน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ด้วยความจริงใจ ผู้บริหารและบุคลากรดำเนินงานตามการวางแผนเป็นขั้นตอนและมีส่วนร่วมรับผิด ชอบงานช่วยกันด้วยความ จริงใจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากรด้วยความจริงใจ ครูมีโอกาสได้ไปอบรมสัมมนาการพัฒนาเด็ก ส่งเสริมให้ครู มีความรัก ความเมตตา มีความยินดี และการวางตัวเป็นกลาง ในการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของครู สอดคล้องกับงานวิจัย กรแก้ว ทัพมาลัย (2561, หน้า 76) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 2 กลวิธีคือ 1) จัดการเรียนการสอนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรและแผนการสอนชุดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยครูพี่เลี้ยงเป็นระยะเวลา 6 เดือนติดต่อกัน 2) เฝ้าระวังและคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยครูพี่เลี้ยงเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ปีละ 2 ครั้ง และ 3) ติดตามและเยี่ยมบ้านเด็กที่สงสัยมีพัฒนาการล่าช้าทั้งนี้ จากการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่า ครูพี่เลี้ยงเด็กเกิดความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยดีขึ้น และทำให้เด็กมีพัฒนาการดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value< 0.05) จากผลการวิจัย ควรใช้รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่าง ๆ ต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ และอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการแต่งตั้งให้ บุคลากรปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีบุคลากรแต่งตั้งให้ข้าราชการครู มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่การเงินและเจ้าหน้าที่ธุรการ และมีครูพี่เลี้ยงผู้ดูแลเด็ก มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการ โดยครูและครูพี่เลี้ยงมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ครบถ้วนเหมาะสมกับตำแหน่ง มีวุฒิการศึกษาครุศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มีประสบการณ์ในการดูแลเด็กปฐมวัย เริ่มปฏิบัติหน้าที่ครูผู้ดูแลเด็กตั้งแต่เปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อีกทั้งมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู นอกจากนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด มีการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยประกอบด้วย ภาคประชาชน หรือผู้แทนชุมชนในท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวิชาการและผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งได้มีการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการทำงานของบุคลากรในศูนย์ฯ ดังนั้นจึงส่งผลให้ประชาชนในชุมชนที่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาจึงมีความคิดเห็นต่อพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมใจ พรมทองบุญ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการศูนย์ฯ และครูโดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายกระตุ้นให้ผู้บริหารนำเอาพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาปรับใช้ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยการสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์และนำไปพัฒนาบุคลากรต่อไป

2) หน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมคณะผู้บริหาร มีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ในการจัดโครงการพุทธบูรณาการการบริหารงานเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคลากรมีที่พึ่งประสงค์ และจัดกิจกรรมบนพื้นฐานของข้อมูลที่พบ

5.3.1 ข้อเสนอแนะนำไปใช้

ผู้วิจัยได้เสนอแนะจากผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำเอาหลักพุทธธรรมมาปรับใช้ในการดำเนินงาน

อยู่ระดับมากในทุกด้าน ดังนั้นเพื่อส่งเสริมบุคลากรในองค์การศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีความรู้ความเข้าใจและความเที่ยงธรรมในการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กเล็ก

2) ในการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบูรณาการหลักธรรมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบูรณาการหลักธรรมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บรรณานุกรม

1) หนังสือทั่วไป

กรมการปกครอง. (2543).กระทรวงมหาดไทยกับการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพอาสารักษาดินแดงกรมการปกครอง

กรมการศาสนา. (2538). *คู่มือการศึกษานักธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *การพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาตามระบบคุณธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). *การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิตต์ นิรันต์พานิช. (2552). *จากใจให้คุณครูและนักบริหารทั่วไป.* กรุงเทพฯ: บริษัท เพรส มีเดีย จำกัด.

เกษม จันทร์แก้ว. (2540). *โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โกวิทย์ พวงงาม. (2549). *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ปรับวิธีคิด เพิ่มความสามารถ และพลังสร้างสรรค์.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชูวงศ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย.* กรุงเทพฯ: บริษัทพิฆเนศพริ้นท์ติ้ง เซ็นเตอร์จำกัด.

ชูศักดิ์ เที่ยงตรง. (2518). *การบริหารการปกครองทองถิ่นไทย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดนัย ไชยโยธา. (2546). *สังคม วัฒนธรรม และประเพณี.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ที่ทำการปกครองอำเภอโพนทราย. (2564). แผนพัฒนาท้องถิ่นอำเภอโพนทราย 2564. ร้อยเอ็ด: สำนักงาน.

บุญชุม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญชุม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญทัน ดอกไธสง. (2537). *การจัดองค์การ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

บุญมีแท่นแก้ว. (2539). *จริยศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พยอม วงศ์สารศรี. (2542). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์.* กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พรธิดา วิเศษศิลปานนท์ และคณะ. (2556). *โครงการติดตามการเข้าถึงสิทธิของคนพิการและการพัฒนารูปแบบระบบสวัสดิการที่ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ.* กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.

พระคันธสาราภิวงศ์. (2544). *คุณธรรมของคนดีและพรหมวิหาร 4.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2548). *ขอบฟ้าแห่งความรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2541). *พระในบ้าน.* กรุงเทพฯ: คาธาวรรณการพิมพ์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2542). *มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์.* กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *ธรรมกับการพัฒนาชีวิต.* กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พริ้นติ้งแมสโปรดักส.

พิสิฐ เจริญสุข. (2543). *ปกิณธรรม.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

ลิขิต ธรเวคิน. (2528). *การปกครองท้องถิ่นกบการบริหารจัดการทองถิ่น: อีกมิติหนึ่งของอารยธรรมโลก.* กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

วรญา ทองอุ่น. (2548). *มนุษยสัมพันธ์ในองค์การ.* สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ.* กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สมคิด บางโม. (2542). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ: สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น.

อนันต์ อนันตกูล. (2521). *กรมการปกครองท้องถิ่นไทย.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองทองถิ่น.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

Bartol, K.M. and Martin D. C. (1991). *Management.* NewYork: McGraw-Hill, Inc.

Brown, W.B. & Moberg, D.J. (1980). *Organizational Theory and Management: A Macro Approach.* New York: John Wiley & Sons.

Clarke, John J. (1957). *Out Line of Local government of the United Kingdom*. Sir Isaac Pitman& Sons, London.

Drucker. P.F. (1998). *Management challenges for 2nd century.* New York: Harper Business.

Freeman, R. E. (1992). *Management* (5th ed.). New Jersey: Practice - Hall.

Gulick and Lyndall Urwick. (1973). *The Science of Administration.* New York: Columbia University.

Henri Fayol. (1916). *General and industrial management.* London: Sir Isaac Pitman and Son

Herbert A. S. (1947). *Administrative Behvior.* New York: Macmillian.

Holloway V. William. (1959). *State and Local Government in the United States.* New York: McGraw-Hill,.

M.A. Muttalib and Mohd Akbar Ali Khan. (1982). *Theory of local government.* New Delhi: Sterling Publishers.

Newman, W. H., & Charles, B. S. (1964). *The Process of Management*. New Jersey: Prentice - Hall.

Robson A. William. (1953). *Local government in Encyclopedia of Social Science.* New York: The Macmillan Company,

Straub, J. T. & Attner, R. F. (1985). *Introduction to business* (2nd ed.). Boston: Kent.

Wit A. Daniel. (1967). *Comparative Survey of Local Govt. and Administration*, Bangkok: Kurusapha Press.

2) ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และ/หรือสารนิพนธ์

ชนาภา อิ่มเงิน. (2562). *แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี.* การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, การเมืองและการจัดการสำหรับนักบริหาร, คณะรัฐศาสตร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร.

สมใจ พรมทองบุญ. (2559). ประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

อรทัย มีแสง. (2555). *ทฤษฎีบูรณาการเชิงพุทธ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Albury, R. G. (1977). The Development of Guiding Principle for the Establishment and Organization of a Parish Day Nursery School. Doctoral Dissertation, New York University.

3) บทความในวารสาร

กรแก้ว ทัพมาลัย วทม. (2561). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 12*(29), 5-19.

จรูญธรรม นิสาโรจน์. (2561). การบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 3*(1), 14-26.

ธนกฤต หัตถีรัตน ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน และสายทิพย์ ยะฟู. (2564). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6*(2), 34-49.

นภัทสรณ์ พรหมแก้ว, ทิพมาศ เศวตวรโชต และสันติ อุนจะนำ. (2565). การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2*(6), 15-36.

บรรพต บัวผัด และชุติมา มุสิกานนท์. (2564). การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6*(4), 290-306.

พิมพ์พิชชา ศรีลับซ้าย. (2562). การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้บริหารการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 5*(2*), 204-219.*

ลภัตสดา นราพงษ์, ณภัสวรรณ ธนาพงษ์อนันท์. (2562). แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.), 25*(2), 184-196.

วิเลขา ปรีชา. (2560). การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, *14*(67). 137-144.

Fantuzzo, J. W. (2000). Family involvement: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Educational Psychology, 92*(2), 367-376.

Pena, D. C. (2000). Parent involvement: Influencing factors and implications. *The Journal of Educational Research, 1*(94), 42-54.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1) พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.

ร.ด. (รัฐศาสตร์)

ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)

พธ.บ. (รัฐศาสตร์)

ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการร้อยเอ็ด

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) พระครูสีลสราธิคุณ, ดร.

พธ.ด. (ปรัชญา)

พธ.ม. (ปรัชญา)

พธ.บ. (ศาสนา)

ตำแหน่ง : อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม

3) นายประจักษ์ อุณาศรี

ร.บ. (รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต)

ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าหาดยาว จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ข
หนังสือความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย IOC

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๒๐๔ **วันที่** ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

เรียน พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.

ด้วย นายประสงค์ ชินศรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๓๒๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๑๑๕ **วันที่** ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

เรียน พระครูสีลสราธิคุณ, ดร.

ด้วย นายประสงค์ ชินศรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๓๒๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญ

พระครูสีลสราธิคุณ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงสาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๓/๐๑๔๐

๑๗ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร นายประจักษ์ อุณาศรี

ด้วย นายประสงค์ ชินศรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๓๒๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๖-๔๗๓๔-๑๕๒๘

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ

ที่ อว ๗๙๑๗/๐๗๕๙
รับที่ 1781
๒๙ มี.ค. 2566
เวลา ..... น.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลขี้เหล็ก
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)

เจริญพร นายคงคา ชื่นจิต นายอำเภอสุวรรณภูมิ

ด้วย นายประสงค์ ชินศรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๓๒๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง “พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด” มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) ในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

(นายคงคา ชื่นจิต)
นายอำเภอสุวรรณภูมิ

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๙-๕๓๒๕-๔๒๒๙

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลียงเมือง ตำบลสวนหม่อน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/๐๒๑๐

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร นายจิรศักดิ์ ศรีบุญลือ นายอำเภอโพนทราย

ด้วย นายประสงค์ ชินศรี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๓๒๐๗๕๐๖๓๒๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานสารนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

(นายจีรศักดิ์ บุญราช)
ปลัดอำเภอ

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา ๐๙-๐๙๕๓-๘๗๓๑

(นายจิรศักดิ์ ศรีบุญลือ)
นายอำเภอโพนทราย

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

ในการตอบแบบสอบถามขอได้โปรดตอบตามความเป็นจริง ตอบทุกตอน ทุกข้อ และข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม จะเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะขอบเขตทางวิชาการ เพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เท่านั้น จะไม่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดผลเสียหายใดๆ ต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์

นายประสงค์ ชินศรี

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ตามความเป็นจริง

ที่

1 เพศ

( ) 1. ชาย

( ) 2. หญิง

2 อายุ

( ) 1. อายุ 18-30 ปี

( ) 2. อายุ 31 – 40 ปี

( ) 3. อายุ 41-50

( ) 4. 51 ปีขึ้นไป

3 ระดับการศึกษา

( ) 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา

( ) 2. มัธยมศึกษา

( ) 3. ปริญญาตรี

( ) 4. สูงกว่าปริญญาตรี

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 2 พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) (อุเบกขา)	**การบูรณาการ**				
	5	4	3	2	1
1.ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อุเบกขา)					
1. ผู้บริหารมีนโยบายในการจัดทำแผนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน					
2. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ต่อเด็กและบุคคลากร					
3. มีการจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างเพียงพอ เช่น ค่าอาหารเสริม(นม) อาหารกลางวัน วัสดุการศึกษา และครุภัณฑ์ต่าง ๆ					
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชน/ผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
6. ผู้บริหารจัดทำแผนงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชัดเจน					
7. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหาบุคลากรที่มีคุณธรรม มาปฏิบัติงานดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
8. คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
2.ด้านบุคลากร (มุทิตา)					
9. ครูมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและมีคุณธรรม (ตามหลักพรหมวิหาร 4)					

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) (อุเบกขา)	การบูรณาการ				
	5	4	3	2	1
10. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความสามารและคุณธรรมในการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
11. บุคลากรมีการอบรมดูแลและมีความเอาใจใส่เด็กให้มีความสุขสม่ำเสมอ					
12. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและความเที่ยงธรรมในการดำเนินงานจัดการศึกษาเด็กเล็ก (อุเบกขา)					
13. พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษา มีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
3.ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (เมตตา)					
14. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำทุกปี					
15. ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีความเหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก					
16. บริเวณรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีรั้วกั้นบริเวณอย่างเป็นสัดส่วน มีพื้นที่เล่นกลางแจ้งและเครื่องเล่นที่ปลอดภัย					
17. ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแสงสว่างจากธรรมชาติอย่างสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก					
18. มีการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น เครื่องตัดไฟ เครื่องดับเพลิง เป็นต้น					
19. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติภัยอย่างสม่ำเสมอ					

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) (อุเบกขา)	การบูรณาการ				
	5	4	3	2	1
20. อาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสมต่อการดูแลเด็ก เช่น มีพื้นที่สำหรับการนอน พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร มีห้องน้ำแยกออกเป็นสัดส่วน					
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร (อุเบกขา)					
21. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดการศึกษาให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัย (ตามหลักพรหมวิหาร 4)					
22. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย					
23. การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินงานในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก และการให้การศึกษาไปพร้อมๆ กัน					
24. กิจกรรมที่ปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาการคิดและภาษาอย่างเหมาะสม					
25. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมประจำวัน ที่ส่งเสริมการใช้ความคิดทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่					
26. กิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการ มีการสอดแทรกการพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ					
27. สื่อการเรียนการสอนมีเพียงพอกับจำนวนเด็กเหมาะสมกับระดับอายุและสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้					
28. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการรวบรวมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล					
29. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กอย่างต่อเนื่อง					

พุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ตามหลักพรหมวิหาร 4) (อุเบกขา)	การบูรณาการ				
	5	4	3	2	1
30. การจัดกิจกรรมประจำวันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กอย่างเหมาะสม					
5.ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน(มุทิตา)					
31. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง					
32. มีการประชุมชี้แจง และปฐมนิเทศผู้ปกครองก่อนเปิดภาคเรียน					
33. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการเชื่อมโยงให้บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา					
34. ครูออกเยี่ยมบ้านของเด็กเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ					
35. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้มีความรู้ภายในหน่วยงานมาถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
36. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการจัดการเรียนการสอน					
6.ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (มุทิตา)					
37. ครูมีโอกาสได้ไปอบรมสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ					
38. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง					
39. คณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินงานที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย					
40. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ท่านมีความคิดเห็นกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างไร (อุเบกขา)

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านบุคลากร อย่างไร (มุทิตา)

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยอย่างไร (เมตตา)

.....

.....

4. ท่านมีความคิดเห็นกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร อย่างไร (อุเบกขา)

.....

.....

5. ท่านมีความคิดเห็นกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อย่างไร (มุทิตา)

.....

.....

6. ท่านมีความคิดเห็นกับพุทธบูรณาการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างไร (มุทิตา)

.....

.....

ภาคผนวก ฉ
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย IOC	สรุปผล
	1	2	3			
1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย IOC	สรุปผล
	1	2	3			
26	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
33	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
37	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

สูตร $\sum R = \frac{IOC}{N}$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

N แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

<u>หมายเหตุ</u>: ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

สรุปค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

ผลการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded[a]	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.932	40

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	179.1667	210.351	.590	.935
a2	178.9333	214.547	.613	.934
a3	178.9333	214.547	.613	.934
a4	179.3000	205.941	.702	.934
a5	179.0333	212.861	.667	.934
a6	179.1000	212.714	.492	.936
a7	178.9333	216.823	.704	.934
a8	179.1000	215.197	.745	.933
b1	178.8000	224.855	.414	.936
b2	179.0333	222.585	.440	.935
b3	178.9667	223.551	.301	.936
b4	179.2333	220.599	.329	.937
b5	179.2000	213.821	.654	.934
c1	179.2000	217.269	.532	.935
c2	179.0000	221.793	.507	.935
c3	179.2333	210.392	.728	.933
c4	178.9000	218.507	.831	.934
c5	179.5333	220.740	.368	.936
c6	179.7667	216.047	.533	.935

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c7	178.8000	222.372	.657	.935
d1	178.8667	219.706	.779	.934
d2	179.0333	212.516	.913	.932
d3	178.9667	217.068	.872	.933
d4	178.9333	219.926	.685	.934
d5	178.9333	217.444	.876	.933
d6	178.8333	220.764	.742	.934
d7	179.0000	225.517	.435	.938
d8	179.4667	232.740	.339	.931
d9	178.8667	219.706	.779	.934
d10	178.9667	215.206	.877	.933
e1	179.3000	212.976	.752	.933
e2	178.8000	221.131	.779	.934
e3	178.9333	221.168	.590	.935
e4	179.1333	230.878	-.550	.939
e5	179.2667	217.237	.539	.935
e6	179.4000	213.972	.639	.934
f1	178.9333	219.651	.536	.935
f2	178.8667	222.120	.576	.935
f3	179.2333	218.599	.555	.935
f4	179.1000	216.024	.594	.934

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	:	นายประสงค์ ชินศรี
วัน เดือน ปีเกิด	:	17 กุมภาพันธ์ 2518
สถานที่เกิด	:	28 หมู่ 10 บ้านหนองพลับ ตำบลท่าหาดยาว อำโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่อยู่ปัจจุบัน	:	14 หมู่ 10 บ้านหนองพลับ ตำบลท่าหาดยาว อำโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา		พ.ศ. 2528 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองพลับ อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2538 มัธยมศึกษาปีที่ 3 กศน. อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2539 มัธยมศึกษาปีที่ 6 กศน. อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2541 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โรงเรียนร้อยเอ็ดพาณิชยการเทคโนโลยี จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2543 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โรงเรียนร้อยเอ็ดพาณิชยการเทคโนโลยี อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พ.ศ. 2545 บริหารธุรกิจ เอกบัญชี (บธ.บ.) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2552 ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู อำเภอเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	:	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าหาดยาว
สถานที่ทำงาน	:	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหาดยาว อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด
เบอร์โทร	:	064-734-1528
Email	:	Prasong17022518@gmail.com